

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/359459170>

Iqtisodiy ta'limotlar tarixi – I (Iqtisodiy tarix)

Book · March 2022

CITATIONS

0

READS

14,083

2 authors, including:

[Nozim Muminov](#)

ALFRAGANUS UNIVERSITY

169 PUBLICATIONS 64 CITATIONS

SEE PROFILE

**MUMINOV N.G.
XOLMATJONOV F.M.**

IQTISODIY TA'LIMOTLAR TARIXI – I

(Iqtisodiy tarix)

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI
O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI

MUMINOV N.G., XOLMATJONOV F.M.

IQTISODIY TA'LIMOTLAR TARIXI – I

(Iqtisodiy tarix)
Uslubiy qo'llanma

Toshkent
2022

Muminov N.G., Xolmatjonov F.M. Iqtisodiy ta'limotlar tarixi – I (Iqtisodiy tarix). Uslubiy qo'llanma. –T.: “Universitet”, 2022, 76-bet

Iqtisodiy ta'limotlar tarixi – I (Iqtisodiy tarix) uslubiy qo'llanmasi “Iqtisodiyot” ta'lim yo'nalishi talabalari uchun fanni qo'shimcha (yoki qayta) o'zlashtirish imkonini beruvchi uslubiy qo'llanma sifatida tavsiya etilgan. Uslubiy qo'llanma professor-o'qituvchilar va talabalar uchun mo'ljallangan bo'lib, unda har bir mavzuning maqsadi, dars o'tish vositalari va ulardan foydalanish usullari, mavzuning mazmuni, amaliy mashg'ulotlar vazifalari, qo'shimcha topshiriqlar va boshqalar bayon qilingan.

Методическое пособие “История экономических учений – I (Экономическая история) рекомендовано как пособие студентам направления образования экономика для дополнительного усвоения предмета. Методическое пособие предназначен для преподавателей и студентов, в нем описаны цели каждой темы, методы проведения занятий и их использование, содержание тем, задачи по практическим занятиям, дополнительные занятия и другие.

The methodological manual “History of economic doctrines-I” (Economic history) is recommended as a manual for students of the direction of education in economics for additional mastering of the subject. The methodology manual is intended for teachers and students; it describes the goals of each topic, methods of conducting classes and their use, the content of the topics, tasks for practical exercises, additional classes and others.

Mazkur uslubiy qo'llanma O'zbekiston Milliy universiteti O'quv-uslubiy kengashining 2021 yil “21” noyabrdagi 3-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

Mas'ul muharrir:

Umarov A.T. - O'zMU Iqtisodiyot fakulteti dekani, i.f.n., dotsent

Taqrizchilar:

Mambetjanov Q.Q. - O'zMU “Iqtisodiyot nazariyasi” kafedrası dotsenti, i.f.d.

Xashimova N.A. - Toshkent Davlat Transpor universiteti professori, i.f.d.

© O'zbekiston Milliy universiteti

KIRISH

Iqtisodiy ta'limotlar tarixi – I (Iqtisodiy tarix) uslubiy qo'llanmada barcha mavzular bo'yicha u yoki bu turdagi topshiriq va vazifalar mavjud. Uslubiy qo'llanmada mavzular bo'yicha testlar, "To'g'ri – noto'g'ri" savollari, mantiqiy savollar, referat mavzulari, esse mavzulari, oraliq nazorat savol variantlari, yakuniy nazorat savol variantlari majmuasi mujassamlashgan. Talaba fan bo'yicha baho olishi uchun har bir mavzu bo'yicha u yoki bu topshiriqni bajarishi va yig'majildga solib topshirishi zarur. Fan o'qituvchisi tomonidan topshiriqlar to'liq qabul qilingandan so'ng talaba oraliq nazorat va yakuniy nazoratni topshirishlari mumkin.

Iqtisodiy ta'limotlar tarixi – I (Iqtisodiy tarix) fani bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. Talaba:

- jahonda iqtisodiyotni rivojlanish bosqichlari, sanoat inqiloblari va iqtisodiy siyosat to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi;
- har xil davrda turli mamlakatlar iqtisodiyotini rivojlanishi va jarayonlarni tahlil qilish usullarini qo'llash xususiyatlarini bilishi va ulardan foydalana olishi;
- talaba iqtisodiy fikirlash, unga tarixiylik, keng ko'lamlilik va realizm berish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Topshiriqlarni bajarish tartibi:

Testlar – test savollariga javob beriladi va kitobchani o'zida to'g'ri javob belgilanadi

"To'g'ri – noto'g'ri" savollari - "to'g'ri – noto'g'ri" savollariga javob beriladi va bo'sh katakchaga "T" – to'g'ri yoki "N" – noto'g'ri harfi qo'yiladi

mantiqiy savollar

referat - mavzularni bittasi tanlanadi, A4 formatli qog'ozga 10-15 bet hajmda referat yoziladi.

esse - mavzularni bittasi tanlanadi, 12 varoqli daftarga yoki A4 formatli qog'ozga qo'lyozma usulda 5 bet hajmda ijodiy ish yoziladi.

nazorat savollari - 12 varoqli daftarga savollarning barchasiga javob yoziladi

oraliq nazorat – dekanat tomonidan muhr urilgan 12 varoqli daftarga variantni javoblarini yoziladi

yakuniy nazorat - dekanat tomonidan muhr urilgan 12 varoqli daftarga variantni javoblarini yoziladi

klaster - A4 formatli qog'ozga klaster chiziladi

Barcha vazifalar (daftarda bajarilgani, A4 formatli qog'ozda bajarilgani va topshiriq kitobchasida bajarilgani) talabaning ismi-sharifi qayd etilgan yig'majildga to'plab topshiriladi.

1-MAVZU. JAHON IQTISODIY TARIXINI O'RGANISH YO'NALISHLARI.

Mavzuning o'quv maksadi: talabalarda jahon iqtisodiy tarixini o'rganish yo'nalishlari bo'yicha tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli maruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: Iqtisodiy tarixning qisqacha izohi. Iqtisodiy tarixning metodlari, predmeti va vazifalari. Iqtisodiy tarixning manbasi va strukturasi.

Vazifa – 1

(testlarni yeching)

1. XX asrning boshlarida iqtisodiyot tarixi bo'yicha ma'ruzalar to'liq holda... kabi qadimgi va nufuzli universitetlarida o'qilardi.

- a) Stokgolm va Uppsal;
- b) Edinburg va Glazgo;
- c) Britaniyaning Oksford va Kembrij;
- d) Parij shahrida iqtisodiyot va sotsiologiya tarixi instituti va Lion universiteti.

2. Iqtisodiy tarix fani kishilik jamiyati rivojlanishini tadqiq etishda quyidagi uch yo'nalishga asoslanadi:

- a) iqtisodiy g'oyalar tarixi, iqtisodiyot nazariyasi, aniq iqtisodiyot;
- b) matematika, tarix, iqtisodiyot nazariyasi;
- c) tarix, iqtisodiyot nazariyasi, aniq iqtisodiyot;
- d) butun dunyo iqtisodiy tarixi, matematika, iqtisodiyot nazariyasi.

3. «XVIII asrda Angliyada sanoat to'ntarilishi» (1884 y.) kitobi muallifini ko'rsating:

- a) Fyustel de Kulanj Numa Deni;

- b) Arnold Toynbi;
- c) Mark Blok;
- d) Yozef Aloiz Shumpeter.

4. «Germaniyaning XIX asr va XX asr boshlarida xalq xo'jaligi» asari muallifini ko'rsating:

- a) Verner Zombart;
- b) Maks Veber;
- c) Karl Byuxer;
- d) Fernan Brodel.

(“to'g'ri – noto'g'ri” savollarga javob)

No	Savollar	
1.	“Iqtisodiy tarix” fani G'arbiy Yevropada XIX asrning ikkinchi yarmida yuz bergan shiddatli iqtisodiy jarayonlar ta'sirida yuzaga kelgan	
2.	XIX asrning boshlarida iqtisodiyot tarixi bo'yicha ma'ruzalar to'liq holda Britaniyaning Oksford va Kembridj kabi keksa va imtiyozli universitetlarida o'qilardi	
3.	Iqtisodiy tarix kishilik jamiyati rivojlanishini tadqiq etishda uch yo'nalishga asoslanadi	
4.	Keng ma'noda iqtisodiy tarix fanida turli mamlakatlarning aholisining xo'jalik faoliyati, ulardagi ishlab chiqarish kuchlarining rivojlanishi va ishlab chiqarish xususiyatlarining o'zgarib borishi predmet sifatida o'rganiladi.	
5.	Tor ma'noda iqtisodiy tarix fani turli mamlakatlarning aholisining xo'jalik faoliyati, ulardagi ishlab chiqarish kuchlarining rivojlanishi va ishlab chiqarish xususiyatlarining o'zgarib borishi predmet sifatida o'rganadi.	

Vazifa – 2

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	“Iqtisodiy tarix” fani Sharqiy Yevropada XIX asrning ikkinchi yarmida yuz bergan shiddatli iqtisodiy jarayonlar ta’sirida yuzaga kelgan	
2.	XX asrning boshlarida iqtisodiyot tarixi bo’yicha ma’ruzalar to’liq holda Britaniyaning Oksford va Kembridj kabi kekxa va imtiyozli universitetlarida o’qitilgan	
3.	Iqtisodiy tarix kishilik jamiyati rivojlanishini tadqiq etishda faqat bir yo’nalishga asoslanadi	
4.	Keng ma’noda iqtisodiy tarixning predmetlari jamiyatning «iqtisodiy harakati», uning o’zgarishi xususiyatlari, bunday harakatlarning transformatsion qonuniyatlari, uning ijtimoiy hayotning barcha sohalari bilan bo’lgan aloqalaridan iborat bo’ladi	
5.	Tor ma’noda iqtisodiy tarix fanida turli mamlakatlarning aholisining xo’jalik faoliyati, ulardagi ishlab chiqarish kuchlarining rivojlanishi va ishlab chiqarish xususiyatlarining o’zgarib borishi predmet sifatida o’rganiladi.	

(testlarni yeching)

1. Kelib chiqishi avstriyalik bo’lgan yirik amerikalik iqtisodchi va sotsiolog olimni toping.

- a) Fernan Brodel;
- b) Maks Veber;
- c) Karl Byuxer;
- d) Yozef Aloiz Shumpeter.

2. Karl Byuxer o'zining asosiy asari «Xalq xo'jaligining paydo bo'lishi»da iqtisodiy jarayonlarni ... bosqichga bo'lib, xo'jalik rivojlanishining xususiy rejasini olg'a surgan.

- a) ikki;
- b) to'rt;
- c) uch;
- d) besh.

3. Karl Byuxer o'zining asosiy asari «Xalq xo'jaligining paydo bo'lishi»da iqtisodiy jarayonlarni uch bosqichga quyidagi ketma-ketlikda bo'lgan:

- a) «xalq xo'jaligi» -«uy xo'jaligi» -«shahar xo'jaligi».
- b) «uy xo'jaligi» -«shahar xo'jaligi» -«xalq xo'jaligi».
- c) «shahar xo'jaligi» -«uy xo'jaligi» -«xalq xo'jaligi»
- d) «uy xo'jaligi» -«xalq xo'jaligi» -«shahar xo'jaligi».

4. Yangi iqtisodiy tarixning sintezi va uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanish tendensiyalarini tahlili sifatida...

- a) XX asrning 70-yillarida iqtisodiy tarixda yangi yo'nalish vujudga keldi;
- b) XIX asrning oxiri XX asr boshlarida vujudga keldi;
- c) XX asrning 60-yillarda iqtisodiy tarixda yangi yo'nalish vujudga keldi;
- d) XIX asr boshlarida vujudga keldi.

Vazifa – 3

Referat mavzulari:

1. Iqtisodiy tarixning metodologiyasini yoritib bering.
2. Iqtisodiy tarixning iqtisodiy fanlarni o'zlashtirishdagi roli.
3. Iqtisodiy tarix va Iqtisodiyot nazariyasining bog'liq jihatlari.
4. Iqtisodiy tarixning fan sifatida rivojlanishiga o'z hissasini qo'shgan olimlar va ularning hayoti.

Vazifa – 4

Nazorat savollari:

1. Iqtisodiy tarix fanining predmeti va metodi.
2. Iqtisodiy tarix fanining strukturasi va davrlarga bo'linishi.
3. Iqtisodiy tarixni davrlashtirishda nimalarga e'tibor beriladi.
4. Burjuaziya tarixografiyasini ta'riflang.

Vazifa – 1 javoblar:

Test: 1-c. 2-c. 3-b. 4-a.

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
T	N	T	N	T

Vazifa – 2 javoblar:

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
N	T	N	T	N

Test: 1-d. 2-c. 3-b. 4-a.

2-MAVZU. QADIMGI DUNYO IQTISODIYOTINING RIVOJI.

Mavzuning o'quv maksadi: talabalarda qadimgi dunyo iqtisodiyotining rivoji bo'yicha tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli maruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: Qadimgi Gretsiya rivojlanishining asosiy xususiyatlari. Qadimgi Rim iqtisodiy rivojlanishining asosiy bosqichlari. Qadimgi sharq davlatlarining iqtisodiy rivojlanish xususiyatlari. «Buyuk ipak yo'li»ning Markaziy Osiyoda iqtisodiy munosabatlar rivojlanishidagi o'rni. IX-XII asrlarda Markaziy Osiyo. Amir Temur davridagi iqtisodiy g'oyalar. Shoxruh Mirzo va Mirzo Ulug'bek davridagi iqtisodiy islohotlar.

Vazifa – 1

Referat mavzulari:

1. Buyuk ipak yo'lining iqtisodiy-tarixiy ahamiyati.
2. Amir Temur boshqaruvidagi davlatning iqtisodiy jihatlari.
3. Qadimgi Gretsiya va Qadimgi Rimning iqtisodiy rivojlanish omillari.

Vazifa – 2

Klassterlarni bajaring :

1.

Buyuk ipak yo'lining
iqtisodiy ahamiyatini
yo'qotishi sabablari.

2.

Amir Temur
davlatining soliq
tizimidagi afzalliklar.

Vazifa – 3

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob bering)

№	Savollar	
1.	Ipak yo‘li orqali asosan ipak eksport qilinganligi sababli «Ipak yo‘li» nomi bilan shuhrat qozongan.	
2.	Buyuk ipak yo‘li orqali Xitoyga ipak, xitoydan esa har xil gazlamalar, gilam va poloslar, oyna, metall, zeb-ziynat buyumlari, qimmatbaho tosh va dorivorlar keltirilgan	
3.	Buyuk ipak yo‘li, Tinch okeani atrofidagi mamlakatlar (Yaponiya, Xitoy, Koreya) ni Vizantiya va G‘arbiy Yevropa bilan chambarchas bog‘lar edi.	
4.	Amir Temur davrida savdogarlarga olib kelingan mol ustiga 20 foiz narx qo‘yish mumkin bo‘lgan.	
5.	Gretsiyaning mustamlakachilik harakati uning boshqa davlatlar bilan savdo aloqalarini rivojlantirdi	

(testlarni yeching)

1.Temuriylar davrida yerga egalikning Tarxon ko‘rinishining ma’nosi nima?

a) Unumdor, sermahsul yerlar.

b)masjid, madrasa, xonaqoh, qabriston va shu singari joylarga doir yerlar.

c) Katta hajmdagi davlat tomonidan ajratib beriladigan, bir avloddan ikkinchisiga o'tadigan yerlar.

d) Bu yerlar xususiy mulk bo'lib, ular odamlarga biron-bir xizmati uchun berilgan.

2. Qadimgi Gretsiyada ibtidoiy jamoa ishlab chiqarishi tuzumining parchalanishi va quldorlik munosabatlari shakllanishi jarayoni qanday davr nomini olgan?

a) Polis

b) Gomer

c) Fratriy

d) Demos

Vazifa – 4

(testlarni yeching)

Qadimgi davrda karvonlar Buyuk ipak yo'lini qancha davrda bosib o'tishgan?

a) 200-250 kunda

b) 120-150 kunda

c) 250-300 kunda

d) 300-350 kunda

Temuriylar davrida savdogarlarga olib kelingan mol ustiga necha foiz ustama qo'yishga ruxsat berilgan?

a) 15

b) 20

c) 5

d) 10

(“to'g'ri – noto'g'ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	Ipak yo'li juda uzun yo'l bo'lganligi sababli «Ipak yo'li» nomi bilan atalgan.	
2.	Buyuk ipak yo'li karvon yo'li orqali Xitoydan ipak, xitoyga esa har xil gazlamalar, gilam va poloslar, oyna, metall, zeb-ziynat buyumlari, qimmatbaho tosh va	

	dorivorlar keltirilgan	
3.	Buyuk ipak yo'li, Tinch okeani atrofidagi mamlakatlar (Yaponiya, Xitoy, Koreya) ni Turkiya va Sharqiy Yevropa bilan chambarchas bog'lar edi.	
4.	Amir Temur davrida savdogarlarga olib kelingan mol ustiga 10 foiz narx qo'yish mumkin bo'lgan.	
5.	Gretsiyaning mustamlakachilik harakati uning boshqa davlatlar bilan savdo aloqalarini pasaytirdi	

Vazifa – 3 javoblar:

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
T	N	T	N	T

Test: 1-d. 2-b.

Vazifa – 4 javoblar:

Test: 1-b. 2-d.

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
N	T	N	T	N

3-MAVZU. O'RTA ASRLARDA YEVROPANING IQTISODIY RIVOJLANISHI.

Mavzuning o'quv maksadi: talabalarda o'rta asrlarda Yevropaning iqtisodiy rivojlanishi bo'yicha tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli maruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: V-X asrlarda G'arbiy Yevropada feodalizmning rivojlanish xususiyatlari. XI-XV asrlarda G'arbiy Yevropada qishloq xo'jaligi. XI-XV asrlarda G'arbiy Yevropada feodal shahar, xunarmandchilik va savdo sotiq. Yevropada kapitalistik ishlab chiqarish kurtaklari vujudga kelishi. Buyuk geografik kashfiyotlar. Yevropada «narxlar revolyutsiyasi». Jahon bozorining vujudga kelishi.

Vazifa – 1 (testlarni yeching)

1.Kotgerlar bu....

- a)Dexqonning yerdan foydalanganlik uchun soliqning pul shaklidagi turi
- b)qishloq xo'jaligining 30 akrgacha yeri bo'lgan va o'z ish quroli hamda ho'kiziga ega bo'lgan dehqonlar sinfi
- c)feodalning homiyligida bo'lib, yer ulushidan merosga qoldirish huquqi bilan foydalanuvchilar.
- d) kichkina yeriga ega bo'lgan yoki umuman yeri bo'lmagan dehqonlar.

2.1381 yili Angliyada Uot Tayler kimlar qo'zg'oloniga boshchilik qildi?

- a)yollanma ishchilar
- b)harbiylar
- c)qullar
- d) dehqonlar

3.V asrda G'arbiy Yevropada quyidagi ijtimoiy tizimlar shakllangan:

- a)antik quldorlik tizimi va boshlang'ich asrlar
- b)antik quldorlik tizimi va varvar quldor qabilalar tizimi
- c)varvar quldor qabilalar tizimi va ilk o'rta asrlar
- d)yuqori o'rta asrlar va so'nggi o'rta asrlar

4.Quyidagilarning qaysi biri feodalizm tarixini davrlashtirish turkumiga kirmaydi:

- a)Ilk o'rta asrlar V-IX asrlar
- b)Boshlang'ich asrlar V-IX asrlar
- c)Yuqori o'rta asrlar X-XIII asrlar
- d)So'nggi o'rta asrlar XIV-XVII asrlar

5.Ilk o'rta asrlarda ...

- a)qishloq xo'jaligida ish qurollarining takomillashishi ro'y berdi
- b)minglab shaharlar paydo bo'ldi va ularning ko'pchiligi o'zini-o'zi boshqarishga o'tdi
- c)er yuqori tabaqa vakillari o'rtasida taqsimlanishi yuzaga kela boshladi
- d)dehqonlarning shaxsiy ozodlikka erishishi jarayoni ro'y bera boshladi

6.Yuqori o'rta asrlarda ...

- a)minglab shaharlar paydo bo'ldi va ularning ko'pchiligi o'zini-o'zi boshqarishga o'tdi
- b)er yuqori tabaqa vakillari o'rtasida taqsimlanishi yuzaga kela boshladi
- c)ilk kapitalizmning alomatlari paydo bo'ldi
- d)dehqonlarning shaxsiy ozodlikka erishishi jarayoni ro'y bera boshladi

(“to'g'ri – noto'g'ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	XI-XV asrlarda G'arbiy Yevropa feodalizmi tugallangan	

	yetuk shakllarga ega bo'ldi	
2.	XI-XV asrda feodal tarqoqlik o'z o'rnini markazlashgan feodal davlatlarga bo'shatib berdi. Ulardan eng yiriklari Italiya va Germaniya edi	
3.	Villanlar - qishloq xo'jaligining 30 akrgacha yeri bo'lgan va o'z ish quroli hamda xo'kiziga ega bo'lgan dehqonlar sinfi	
4.	Kotgerlar - qishloq xo'jaligining 30 akrgacha yeri bo'lgan va o'z ish quroli hamda ho'kiziga ega bo'lgan dehqonlar sinfi	
5.	Venetsiya floti Genuya flotini mag'lubiyatga uchratgandan so'ng O'rta yer dengizi hududida birinchilik Venetsiya tomoniga o'tdi	

Vazifa – 2

(“to'g'ri – noto'g'ri” savollarga javob bering)

№	Savollar	
1.	XV-XVII asrlarda G'arbiy Yevropa feodalizmi tugallangan yetuk shakllarga ega bo'ldi	
2.	XI-XV asrda feodal tarqoqlik o'z o'rnini markazlashgan feodal davlatlarga bo'shatib berdi. Ulardan eng yiriklari Fransiya va Angliya edi	
3.	Villanlar - kichkina yerga ega bo'lgan yoki umuman yeri bo'lmagan dehqonlar	
4.	Kotgerlar - qishloq xo'jaligining 30 akrgacha yeri bo'lgan va o'z ish quroli hamda ho'kiziga ega bo'lgan dehqonlar sinfi	
5.	Genuya floti Venetsiya flotini mag'lubiyatga uchratgandan so'ng O'rta yer dengizi hududida birinchilik Genuya tomoniga o'tdi	

(testlarni yeching)

1. Soʻnggi oʻrta asrlarda ...

- a) ilk kapitalizmning alomatlari paydo boʻldi
- b) minglab shaharlar paydo boʻldi va ularning koʻpchiligi oʻzini-oʻzi boshqarishga oʻtdi
- c) er yuqori tabaqa vakillari oʻrtasida taqsimlanishi yuzaga kela boshladi
- d) qishloq xoʻjaligida ish qurollarining takomillashishi roʻy berdi

2. Kolonlar – bu...

- a) shaxsan erkin, lekin yer va suv qaramligida boʻlgan dehqonlar
- b) shaxsan va yer qaramligida boʻlganlar
- c) feodalning homiyligida boʻlib, yer ulushidan merosga qoldirish huquqi bilan foydalanuvchilar
- d) shaxsan erkin, ammo yer qaramligida boʻlganlar

3. Chorakorlar – bu...

- a) shaxsan erkin, lekin yer va suv qaramligida boʻlgan dehqonlar
- b) shaxsan va yer qaramligida boʻlganlar
- c) feodalning homiyligida boʻlib, yer ulushidan merosga qoldirish huquqi bilan foydalanuvchilar
- d) shaxsan erkin, ammo yer qaramligida boʻlganlar

4. Qul-servlar – bu...

- a) shaxsan erkin, ammo yer qaramligida boʻlganlar
- b) shaxsan va yer qaramligida boʻlganlar
- c) feodalning homiyligida boʻlib, yer ulushidan merosga qoldirish huquqi bilan foydalanuvchilar
- d) shaxsan erkin, lekin yer va suv qaramligida boʻlgan dehqonlar

5. Litlar – bu...

- a) feodalning homiyligida boʻlib, yer ulushidan merosga qoldirish huquqi bilan foydalanuvchilar
- b) shaxsan va yer qaramligida boʻlganlar
- c) shaxsan erkin, ammo yer qaramligida boʻlganlar
- d) shaxsan erkin, lekin yer va suv qaramligida boʻlgan dehqonlar

6. Villanlar – bu...

- a)shaxsan va yer qaramligida bo'lganlar
- b)feodalning homiyligida bo'lib, yer ulushidan merosga qoldirish huquqi bilan foydalanuvchilar
- c)shaxsan erkin, lekin yer va suv qaramligida bo'lgan dehqonlar
- d)shaxsan erkin, ammo yer qaramligida bo'lganlar

Vazifa – 3

Nazorat savollari:

1. G'arbiy Yevropada feodalizmning shakllanishini xususiyatlari nimadan iborat?
2. Angliyada Uot Tayler boshchiligidagi dehqonlar qo'zg'olonining sabablari nimada?
3. G'arbiy Yevropada hunarmandchilikni qishloq xo'jaligidan ajralishi qanday natijalarga olib keldi?
4. Ganza ittifoqining asosiy vazifalari nimadan iborat?
5. Shimoliy Italiyadagi shahar-respublikalarning rivojlanish xususiyatlari nimadan iborat?

Vazifa – 4

Esse mavzulari:

- 1.Buyuk geografik kashfiyotlarning G'arbiy Yevropa iqtisodiyotiga ta'siri.
2. XI-XV asrlarda G'arbiy Yevropadagi muhim iqtisodiy o'zgarishlar.
3. XI-XV asrlarda G'arbiy Yevropada feodal shahar, hunarmandchilik va savdo sotiq.
4. Jahon bozorining vujudga kelishi va uning bugungi holati.

Vazifa – 1 javoblar:

Test: 1-d. 2-d.3-b. 4-b. 5-c. 6-a.

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
T	N	T	N	T

Vazifa – 2 javoblar:

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
N	T	N	T	N

Test: 1-a. 2-d.3-d. 4-b. 5-a. 6-c.

4-MAVZU. YANGI DAVRDA INDUSTRIAL TIZIMNI VUJUDGA KELISHI (XVIII asr).

Mavzuning o'quv maksadi: talabalarda yangi davr (XVIII asr)da industrial tizimni vujudga kelishi bo'yicha tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli maruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: Davrning umumiy tavsifi. Angliya – sanoat inqilobining vatani. Fransiyaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish xususiyatlari. Germaniyaning iqtisodiy qoloqligi sabablari.

Vazifa – 1

Nazorat savollari:

1. Burjuaziya va yollanma ishchilar sinflarini shakllanishiga ta'sir ko'rsatuvchi omillari?
2. Sanoat to'ntarilishining shart-sharoitlari nimalardan iborat?
3. Buyuk Fransuz inqilobining iqtisodiy zamini nimada?
4. Germaniya siyosiy tarqoqligining iqtisodiy oqibatlarini nimada?

Vazifa – 2

Esse mavzulari:

1. Yangi davrda Fransiyaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi.
2. Angliya sanoat inqilobining vatani va sanoat to'ntarilishining shart-sharoitlari.
3. Buyuk fransuz inqilobi va uning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati.

Vazifa – 2 javoblar:

Vazifa – 3

(testlarni yeching)

1. XVIII asrda G'arbiy Yevropa iqtisodiy jihatdan qaysi tarmoqlari rivojlanish sur'atlari bo'yicha namuna bo'ldi?

a) Qishloq xo'jaligi

- b)Qurilish
- c)Sanoat
- d)Aloqa

2.Angliya ilmiy tadqiqotlarga va ixtirolarni amaliyotga joriy etishga yetarli bo'lgan kapital qaysi hisobdan olingan?

- a)Qullar mehnatidan keladigan foyda xisobiga
- b)Davlat qarzi,soliq stavkasini oshirilishi, ishlab chiqarish va savdoni kengaytirilishi
- c)Mustamlakachilik tovarlarini qayta sotish hisobidan
- d)Eksport maxsulotlaridan keladigan foydadan

3.Sanoat to'ntarilishi – bu..

- a)mamlakatda fabrika-zavodlarni qisqartirish, faqat tabiiy yer unumdorligidan foydalanish
- b)sanoatlashtirishni kamaytirish, qo'l mehnatiga asoslangan ishlab chiqarishlarni ko'paytirish
- c)qullar, qochoq dehqonlar qo'l mehnatiga asoslangan ishlab chiqarish ishlarini ko'paytirish
- d)qo'l mehnatiga asoslangan manufakturadan sanoat burjuaziyasi va sanoat proletariatini shakllanishi bilan birgalikda amalga oshadigan fabrika-zavod ishlab chiqarishiga o'tish

4.XVIII asrning o'rtalarida Fransiyada qaysi sanoat tarmog'i rivoj topdi?

- a)Mashinasozlik
- b)Og'ir sanoat
- c)Metallurgiya
- d)Yengil sanoat

5.XVIII asrning ikkinchi yarmida Fransiya taraqqiyotda orqada qolishining asosiy sababi?

- a)Davlatning tadbirkorlarga soliq yukini ko'paytirishi
- b)Feodalizm sarqitlarining og'ir yuki va mavjud hukumatning konservativ siyosati
- c)Qullar, qochoq dehqonlar mehnatining samarasizligi tufayli
- d)Eksport salohiyati yaxshi kurib chiqilmaganligi sababli

6. Fransiyada aholining asosiy qismini kimlar tashkil etardi?

- a) Dehqonlar
- b) Feodallar
- c) Dvoryanlar
- d) Qullar

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	XVIII asr o‘rtalariga kelib Angliyada sanoat to‘ntarishini amalga oshirish uchun barcha ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy sharoitlar mavjud edi	
2.	XVIII asr o‘rtasiga kelib Angliya yetakchi kapitalistik mamlakatga aylandi.	
3.	XVIII asrda burjuaziya – fabrikantlar va yollanma ishchilar – sanoat proletariati sinflari qisman shakllandi	
4.	Sanoat to‘ntarishi – bu qo‘l mehnatiga asoslangan holda manufakturani rivojlantirishdir	
5.	XVIII asrning o‘rtalariga qadar Fransiya Yevropada yetakchilik qilishga intildi	

Vazifa – 4

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	XIX asr o‘rtalariga kelib Angliyada sanoat to‘ntarishini amalga oshirish uchun barcha ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy sharoitlar mavjud edi	
2.	XVIII asrning o‘rtalariga qadar Germaniya Yevropada yetakchilik qilishga intildi	
3.	XVIII asr o‘rtasiga kelib Germaniya yetakchi kapitalistik mamlakatga aylandi.	
4.	Sanoat to‘ntarishi – bu qo‘l mehnatiga asoslangan manufakturadan sanoat burjuaziyasi va sanoat proletariatini shakllanishi bilan birgalikda amalga	

	oshadigan fabrika-zavod ishlab chiqarishiga o'tishdir.	
5.	XVIII asrda burjuaziya – fabrikantlar va yollanma ishchilar – sanoat proletariati sinflari to'liq shakllandi	

(testlarni yeching)

1.Gabel so'zining ma'nosi bu-?

- a)Natural obrok
- b)Qirolga oid soliq
- c)Pullik obrok
- d)Tuzga solinadigan soliq

2.Shampar bu?

- a)Natural obrok
- b)Pullik obrok
- c)Qirolga oid soliq
- d)Tuzga solinadigan soliq

3.Senz bu ?

- a)Pullik obrok
- b)Qirolga oid soliq
- c)Natural obrok
- d)Tuzga solinadigan soliq

4.XVIII asrda Germaniya iqtisodiyotini kuchsizlanib borishining sabablari?

- a)Davlat qarzi, soliq stavkasini oshirilishi
- b)Yirik jahon savdosi markazi pozitsiyasining yo'qotilishi
- c)Xalq qo'zg'olonlari, ish tashlashlar
- d)Qo'shni davlatlar bilan siyosiy kelishmovchiliklar

5.Quyidagilarning qaysi biri XVII asrda Angliyada sanoat inqilobining natijasi hisoblanmaydi:

- a)erga burjua mulkini o'rnatildi
- b)kapitalistik rivojlanish oldida turgan to'siqlarni olib tashlandi
- c)almashlab ekishga o'tish amalga oshirildi
- d)milliy bozorni shakllanishini jadallashtirildi

6.Qaysi javobda XVII asrda Angliyada ilmiy tadqiqot va ixtirolarni amaliyotga joriy etishga zarur mablag‘ topish manbasi noto‘g‘ri ko‘rsatilgan:

- a)ishlab chiqarish va savdoni kengaytirilishi
- b)davlat qarzi
- c)soliq stavkasini oshirilishi
- d)bank krediti

Vazifa – 3 javoblar:

Test: 1-c. 2-b.3-d. 4-d. 5-b. 6-a.

To‘g‘ri-noto‘g‘ri

1	2	3	4	5
T	T	N	N	T

Vazifa – 4 javoblar:

To‘g‘ri-noto‘g‘ri

1	2	3	4	5
N	N	N	T	T

Test: 1-d. 2-a. 3-a. 4-b. 5-c. 6-d.

5-MAVZU. INDUSTRIAL SIVILIZASIYA SHAKLLANISHI DAVRIDA YEVRIPA IQTISODIY TARAQQIYOTI (XIX asr).

Mavzuning o'quv maqsadi: talabalarda industrial sivilizatsiya shakllanishi davri(XIX asr)da Yevropa iqtisodiy taraqqiyoti bo'yicha tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli ma'ruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: Angliyaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish xususiyatlari. Fransiyaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish xususiyatlari. Germaniyaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish xususiyatlari.

Vazifa – 1 (testlarni yeching)

1.XIX asrda Angliya sanoatida qaysi tarmoq asosiy rol o'ynagan?

- a)Kemasozlik
- b)Tekstil
- c)Metallurgiya
- d)Ko'mirchilik.

2.XIX asrning 70-yillarida Angliyaning sanoat gegemonligini yo'qotishida asosiy omil?

- a)Erkin savdning tushib ketishi
- b)Kapitalning chiqib ketishi
- c)Xom-ashyo yetishmasligi
- d)Texnologik bazaning eskirganligi

3.XIX asrda Germaniyaning iqtisodiy qoloqlikdan chiqish bo'yicha asosiy muammolaridan biri?

- a)mamlakatning siyosiy tarqoqligi
- b)Kapitalning katta xajmda chiqib ketishi
- c)Xom-ashyo yetishmasligi
- d)Eksport salohiyatidan unumli foydalanilmaganligi

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	XIX asr o‘rtalariga kelib Angliya shaharlar va ishchilar shaharchalari mamlakatiga aylandi	
2.	XIX asrda Angliya sanoat rivoji bo‘yicha boshqa mamlakatlarni o‘zib o‘tib raqobatdan cho‘chimas edi	
3.	Napoleonning mamlakatlarni bosib olish siyosati harbiy sohaga xarajatlarni keskin ravishda pasayishiga olib keldi	
4.	XIX asr oxirida Germaniya imperialistik g‘oyalarni targ‘ibotini kuchaytirishini xom ashyo yetishmovchiligi va o‘z mahsulotlarini sotish bozorlari cheklanganligi bilan asosladi	
5.	XIX asr o‘rtasida dunyo bo‘yicha cho‘yan ishlab chiqarishning yarmi, toshko‘mir qazib olishning yarmidan ortig‘i Italiyaga to‘g‘ri kelardi	

Vazifa – 2

Nazorat savollari:

1. Angliyaning “jahon yuk tashuvchisi” ga aylanishi sabablari?
2. Angliyaning mustamlakachilik siyosatini mazmuni nimadan iborat?
3. Napoleon Bonopartning iqtisodiy siyosatining asosiy jihatlari nimalarda namoyon bo‘ladi?
4. Pangerman ittifoqining g‘oyasi nimadan iborat?

Vazifa – 3

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	XIX asr o‘rtalariga kelib Angliya yirik agrar mamlakatga aylandi	
2.	XIX asr o‘rtasida dunyo bo‘yicha cho‘yan ishlab chiqarishning yarmi, toshko‘mir qazib olishning	

	yarmidan ortig'i Angliyaga to'g'ri kelardi	
3.	Napoleonning mamlakatlarni bosib olish siyosati harbiy sohaga xarajatlarni keskin ravishda oshishiga olib keldi	
4.	XIX asrda Germaniya sanoat rivoji bo'yicha boshqa yevropa mamlakatlarini o'zib o'tib raqobatdan cho'chimas edi	
5.	XIX asr oxirida AQSh imperialistik g'oyalarni targ'ibotini kuchaytirishini xom ashyo yetishmovchiligi va o'z mahsulotlarini sotish bozorlari cheklanganligi bilan asosladi	

(testlarni yeching)

1.XIX asrda Germaniyada bug' mashinasini paydo bo'lishi qaysi maxsulotga bo'lgan talabni oshirib yubordi?

- a)Temir
- b)Ko'mir
- c)Mis
- d)Qalay

2.50-60 yy.da Germaniyada E.V.Simens tomonidan qanday yirik ixtirolar va ishlanmalar ixtiro qilindi?

- a)Dinamo-mashina (1867 y.) ixtiro qilinishi, hamda toshko'mirdan sun'iy bo'yoq olishni (1856 y.)
- b)Ip yigiruv uskunasi (1866y.)va bug' mashinalari(1858y.)
- c)Shamol tegirmoni(XVIII asr) va Tipografiya mashinasi
- d)Suv g'ildiragi(XVIII asr) va fosforli gugurt

Vazifa – 4

Referat mavzulari:

- 1.Industrial sivilizatsiya davrida Germaniyaning iqtisodiy rivojlanishi.
- 2.Angliyaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida sanoat to'ntarilishining ta'siri.

3. Napoleon Bonopartning iqtisodiy siyosati va uning Fransiya ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotidagi o'rne.

Vazifa – 1 javoblar:

Test: 1-b. 2-d.3-a.

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
T	T	N	T	N

Vazifa – 3 javoblar:

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
N	T	T	N	N

Test: 1-b. 2-a.

6-MAVZU. YANGI DAVRDA AQSh (XVIII asrning oxiri - XIX asrning 70 Y.gacha).

Mavzuning o'quv maksadi: talabalarda yangi davrda (XVIII asrning oxiri - XIX asrning 70 y.gacha) AQSh bo'yicha tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli maruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: Mustaqillik uchun kurash. AQShning tashkil topishi. AQShning XIX asr birinchi yarmidagi iqtisodiy rivojlanishi. AQShda "sanoat inqilobi". Fuqarolik urushi va uning oqibatlari.

Vazifa – 1

(“to'g'ri – noto'g'ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	Shimoliy Amerikada kapitalistik munosabatlarning rivojlanib borishi natijasida Yevropa immigrantlari hisobiga yollanma ishchilar soni kamayib bordi	
2.	Amerikaga birinchi bo'lib savdo kompaniyalari vakillari kelishgan	
3.	Yevropaliliklar tomonidan Amerikani o'zlashtirilishi Buyuk geografik kashfiyotlar davridan boshlandi	
4.	Yevropadagi doimiy ravishdagi urushlar amerika kapitalizmini jadal o'sishiga sababchi bo'ldi	
5.	XIX asrning birinchi yarmida Angliya iqtisodiyotida asosiy tarmoq bo'lib qishloq xo'jaligi hisoblanar edi.	

Vazifa – 2

Referat mavzulari:

- 1.AQShda mustaqqilik urushi va uning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari.
- 2.AQShda sanoat inqilobi xususiyatlari.

3. AQShda fuqarolik urushi va uning mamlakat iqtisodiyotiga ta'siri.

Vazifa – 3

Nazorat savollari:

1. Shimoliy Amerikada shakllangan uch rayonning xususiyatlari va farqli jihatlari nimada?
2. Amerikaning metropoliya bilan munosabatlari qanday shakllangan?
3. Amerikada yangi hududlarni qo'shib olish va bosib olish qanday amalga oshirildi?
4. AQShda sanoat to'ntarilishining xususiyatlari shart-sharoitlari qanday bo'lgan?

Vazifa – 4

(testlarni yeching)

1.XVIII asr oxiriga kelib Shimoliy Amerika shimoli sharqida sanoatning qaysi asosiy tarmog'i bo'lgan?

- a) Mashinasozlik
- b) Kemasozlik
- c) Metallurgiya
- d) Ko'mirchilik

2.XVIII asr oxiriga kelib Shimoliy Amerika markaziy hududida qishloq xo'jaligida qaysi tarmoq katta ulushga ega?

- a) Dehqonchilik
- b) Chorvachilik
- c) Yilqichilik
- d) Fermerlik

(“to'g'ri – noto'g'ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	Amerikaga birinchi bo'lib sayyohlik kompaniyalari vakillari kelishgan	
2.	AQShdagi doimiy ravishdagi urushlar amerika	

	kapitalizmini jadal o'sishiga sababchi bo'ldi	
3.	Shimoliy Amerikada kapitalistik munosabatlarning rivojlanib borishi natijasida Yevropa immigrantlari hisobiga yollanma ishchilar soni oshib bordi	
4.	XIX asrning birinchi yarmida AQSh iqtisodiyotida asosiy tarmoq bo'lib qishloq xo'jaligi hisoblanar edi.	
5.	AQShdagi sanoat to'ntarilishining texnik shart-sharoitlari Angliyada erishilgan yutuqlar natijasida yuzaga keldi	

Vazifa – 1 javoblar:

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
N	T	T	T	N

Vazifa – 4 javoblar:

Test: 1-b. 2-d.

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
N	N	T	T	T

7-MAVZU. XVIII-XIX ASRLARDA YAPONIYANING IQTISODIY RIVOJLANISHI.

Mavzuning o'quv maksadi: talabalarda XVIII-XIX asrlarda Yaponiyaning iqtisodiy rivojlanishi bo'yicha tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli maruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: XVIII asrda Yaponiya iqtisodiy taraqqiyotining xususiyatlari. XIX asrda Yaponiya iqtisodiyoti. Imperializmga o'tish davrida Yaponiya iqtisodiyoti.

Vazifa – 1

Nazorat savollari:

1. Ieyasuning agrar islohotining xususiyatlari nimalardan iborat?
2. Midzuno Tadakuni iqtisodiy islohotining asosiy maqsadi nimadan iborat edi?

Vazifa – 2

(testlarni yeching)

1.XVII asrda Yaponiyada shahar aholisining turmush darajasini o'sib borishi qaysi tarmoqning rivojlanishi bilan bog'liq?

- a)Qishloq xo'jaligi
- b)Aloqa
- c)Qurilish
- d)Sanoat

2.XVIII asrda Yaponiyada nechta manufaktura tashkil etildi?

- a)60 ta
- b)80ta
- c)70ta
- d)90 ta

3.XIX asr birinchi yarmida Yaponiyada davlat manufakturalarida kimlarning mehnatidan foydalanilardi?

- a)Qullar
- b)Qochoq dexqonlar
- c)Syogunlar
- d)Kolonlar

4.1868 yilda Yaponiya tepasiga 16 yoshlik imperator Mutsixito xukmronligi davrida qanday nomni oldi?

- a)Mitsui
- b)Syogun
- c)Iyeyasun
- d)Meydzi

5.1867 yil Yaponiya imperatori qanday siyosiy o'zgarishlarni amalga oshirdi?

- a)Faoliyat va kasblarga davlat cheklovlari bekor qilindi, sex tizimi, gildiyalar va klanlar bekor qilindi
- b)Xo'jalik faoliyatida tabaqalashuv amalga oshirildi, savdo va mamlakat ichida xarakat erkinligi ta'qiqlandi.
- c)Feodal tuzum. Knyaz va samuraylarning feodal xuquqlari ta'minlandi.
- d)Davlat xususiy tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlab, saloqlarni kamaytirdi

("to'g'ri – noto'g'ri" savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	XVIII asrda Yaponiya agrar mamlakat edi.	
2.	Meydzi to'ntarishi burjua inqilobi deb hisoblanib, Yaponiyani inqirozga yuz tutishiga olib keldi	
3.	Yaponiyada ichki mablag'lar hisobiga temiryo'l qurilishi boshlagan	
4.	Yaponiya o'ta qisqa muddatda sanoat inqilobini amalga oshirdi.	
5.	XVIII-XIX Yaponiyada harbiy xarajatlarning darajasi budjetning juda yuqori-36%ni tashkil qilgan.	

Vazifa – 3

Esse mavzulari:

1. Meydzi inqilobi va uning Yaponiya iqtisodiyotidagi ahamiyati.
2. XVIII - XIX asrlarda Yaponiya iqtisodiyoti.

Vazifa – 4

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	XVIII asrda Yaponiya sanoati rivojlangan mamlakat edi.	
2.	Meydzi to‘ntarishi burjua inqilobi deb hisoblanib, Yaponiyani jahondagi buyuk mamlakatlar darajasiga olib chiqdi	
3.	Yaponiya sanoat inqilobini juda uzoq vaqtda amalga oshirdi.	
4.	Yaponiya xorijiy zaymlar hisobiga temiryo‘l qurilishi boshlagan	
5.	XVIII-XIX Yaponiyada harbiy xarajatlarning darajasi budjetning juda past-3%ni tashkil qilgan.	

(testlarni yeching)

1. Imperator Mutsixito syogunlarning an’anaviy tangasi ajdarxo rasmi tushirilgan dollarga almashtirilgani nechanchi yillarga to‘g‘ri keladi?

- a) 1868y
- b) 1875y
- c) 1870y
- d) 1869y

2. 1873 y. da Yaponiyada yer solig‘i necha foiz etib tayinlangan?

- a) 20%
- b) 30%

c)40%

d)50%

3.Imperializmga o'tish davrida Yaponiya aholining qaysi qatlamini qo'llab-quvvatladi?

a)Xususiy tadbirkorlar

b)Feodallar

c)Knyazlar

d)Syogunlar

4.XIX asrning 90 yillari boshida Yaponiya xarbiy xarajatlari necha foizni tashkil etardi?

a)36%

b)38%

c)40%

d)30%

5.Yaponiyada XVIII asrda aholining asosiy qismini kimlar tashkil etgan?

a)Dehqonlar va dvoryanlardan

b)Dehqonlar va samuraylardan

c)Fermierlar va plantatorlardan

d)Samuraylardan va dvoryanlardan

Vazifa – 2 javoblar:

Test: 1-c. 2-d. 3-b. 4-d. 5-a.

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
T	N	N	T	T

Vazifa – 4 javoblar:

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
N	T	N	T	N

Test: 1-c. 2-d. 3-a. 4-a. 5-b.

8-MAVZU. MUSTAMLAKACHILIK DAVRIDA SHARQ MAMLAKATLARI IQTISODIYOTI.

Mavzuning o'quv maksadi: talabalarda mustamlakachilik davrida Sharq mamlakatlari iqtisodiyoti bo'yicha tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli maruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: Mustamlakachilikning tarixiy shakllari. XVI-XVII asrlarda mustamlakachilik. Sanoat kapitalizmi davrida mustamlakachilik. Mustamlakalar iqtisodiyotini rivojlanishi.

Vazifa – 1

Esse mavzulari:

- 1.Sanoat kapitalizmi va uning mustamlaka mamlakatlari ijtimoiy-iqtisodiy hayotiga ta'siri.
- 2.Mustamlakachilikning metropoliya va mustamlaka mamlakatlari iqtisodiy rivojidadagi o'rni.

Vazifa – 1 javoblar:

Vazifa – 2

(testlarni yeching)

1.Mustamlaka bu –

- a)siyosiy va iqtisodiy mustaqillikdan maxrum bo'lgan, metropoliyaga qaram xudud.
- b)siyosiy va iqtisodiy mustaqillikdan ega bo'lgan xudud.
- c)siyosiy va iqtisodiy kuchga ega bo'lgan davlat .
- d)siyosiy va iqtisodiy, ijtimoiy rivojlanishi sust bo'lgan qaram davlat

2.Sharqda mustamlakachilar daromadining asosiy manbasi...

- a)Qazilma boylik xisobiga
- b)Sanoat maxsulotlarini sotish
- c)qullar mexnatidan keladigan foyda xisobiga

d)Mustamlakachilik tovarlarini qayta sotish.

3.Qul savdosini XV asrda birinchi bo‘lib qaysi millat vakillari boshlagan?

a) Fransuzlar

b)Nemislar

c)Xitoyliklar

d)Portugallar

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	Mustamlaka- bu siyosiy va iqtisodiy mustaqil bo‘lgan,lekin, metropoliyaga qaram hududdir.	
2.	Metropoliyaning mustamlaka siyosatini o‘zgarishi natijasida yangi turdagi tovarlarga (ayniqsa, xom ashyoga) ehtiyoj kamayib bordi.	
3.	Qul savdosini XV asrda birinchi bo‘lib portugallar boshlashgan	
4.	Yarimmustamlakalar – bu o‘z hukumati va boshqaruv tizimiga ega formal jihatdan mustaqil davlatdir	
5.	Mustamlakachilar daromadining asosiy manbasi Sharqda sanoat mahsulotlarini sotish emas, balki mustamlakachilik tovarlarini qayta sotish, yuqori soliqlar va badallarni undirish, mahalliy aholini talash, harbiy o‘ljaga ega bo‘lish hisoblangan	

Vazifa – 3

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	Mustamlaka - bu siyosiy va iqtisodiy mustaqillikdan mahrum bo‘lgan, metropoliyaga qaram hududdir.	
2.	Sanoat inqilobi natijasida kapitalistik mamlakatlarda industrial sivilizatsiya shakllandi.	
3.	Qul savdosini XV asrda birinchi bo‘lib ispanlar boshlashgan	

4.	Metropoliyaning mustamlaka siyosatini o'zgarishi natijasida yangi turdagi tovarlarga (ayniqsa, xom ashyoga) ehtiyoj kamayib bordi.	
5.	Yarimmustamlakalar – bu siyosiy va iqtisodiy mustaqillikdan mahrum bo'lgan, metropoliyaga qaram hududdir.	

(testlarni yeching)

1.Qul savdosi markazlari asosan qaysi davlatlarga to'g'ri keladi?

- a)Amerika
- b)Afrika
- c)Yaponiya
- d)Misr

2.Yarimmustamlaka bu-?

- a)siyosiy va iqtisodiy mustaqillikdan maxrum bo'lish arafasida turgan davlat.
- b)siyosiy va iqtisodiy mustaqillikdan maxrum bo'lgan, metropoliyaga qaram xudud.
- c)O'z xukumati va boshqaruv tizimiga ega formal jihatdan mustaqil davlat.
- d)Xamkorlikda boshqarilayotgan mamlakatlar

Vazifa – 4

Nazorat savollari:

1. Buyuk geografik kashfiyotlarning mustamlakachilik tizimiga ta'siri qanday bo'ldi?
2. Mustamlakalardan foydalanishda ost-indiya kompaniyalarining roli qanday bo'lgan?
3. Sanoat rivojini ta'minlashda mustamlakalardagi xom ashyolarning o'rne nimada?

Vazifa – 2 javoblar:

Test: 1-a. 2-d. 3-d.

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
N	N	T	T	T

Vazifa – 3 javoblar:

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
T	T	N	N	N

Test: 1-b. 2-d.

9-MAVZU. JAHON AGRAR INQROZI VA IKKINCHI ILMIY- TEXNIK INQILOBI (XIX asr oxiri - XX asr boshi).

Mavzuning o'quv maksadi: talabalarda XIX asr oxiri - XX asr boshlarida jahon agrar inqrozi va ikkinchi ilmiy-texnik inqilobi to'g'risida tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli maruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: Jahon agrar inqrozi va uning ahamiyati XIX asrning yakuniy choragida. Ikkinchi ilmiy-texnik inqilobi va jahon ishlab chiqarish kuchlarini rivojlanishi.

Vazifa – 1

(testlarni yeching)

1.Qishloq xo'jaligida ortiqcha ishlab chiqarish inqirozi... deyiladi:

- a) agrar inqiroz;
- b) sanoat inqirozi;
- c) moliyaviy inqiroz;
- d) ijtimoiy.

2.XIX asr oxirgi choragidagi agrar inqirozning yuzaga kelishiga...sabab bo'ldi.

- a) Sanoat sohasida ishlab chiqarishning qishloq xo'jaligida ishlab chiqarishdan ancha ilgarilab ketishi;
- b) Mustamlaka mamlakatlaridan ko'p miqdorda qimmatbaho metallarning olib kelinishi;
- c) Buyuk Geografik kashfiyotlarning amalga oshirilishi;
- d) Dengiz transportini rivojlanishi va temiryo'l tarmog'ini kengayib borishi natijasida yevropa bozorlariga Amerika, Rossiya va Hindistondan arzon va ko'p hajmda bug'doy va non kirib kelishi.

3. Ikkinchi ilmiy-texnika inqilobi natijasida iqtisodiy yetakchilik qaysi mamlakatlar qo‘liga o‘tdi:

- a) Angliya, Fransiya;
- b) AQSh, Germaniya, Yaponiya;
- c) Xitoy, Italiya;
- d) Angliya, Italiya;

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob bering)

№	Savollar	
1.	Qishloq xo‘jaligida ortiqcha ishlab chiqarish inqirozi agrar inqiroz deyiladi	
2.	Agrar inqirozlar sanoat inqirozlariga nisbatan qisqaroq davom etadi.	
3.	Rossiya va Hindiston G‘arbiy Yevropaga yuqori narxlarda bug‘doyni eksport qilishiga rus va hind dehqonlari katta soliqlar hisobiga bug‘doyni juda arzon sotishga majbur bo‘lganliklari hisoblanadi	
4.	Yangi unumdor yerlarni o‘zlashtirilishi va absolyut renta olinmaydigan bo‘sh yerlarni mavjudligi sababli Amerikada non ishlab chiqarish arzon edi.	
5.	XIX asr oxiri XX asr boshlarida jahon ishlab chiqarish kuchlari ilmiy-texnik inqilobi sababli juda tez rivojlandi.	

Vazifa – 2

Nazorat savollari:

1. Agrar inqirozning sanoat inqiroziga aylanib (ulanib) ketishining asosiy sabablari nimada?
2. Ikkinchi ilmiy-texnik inqilobining iqtisodiy taraqqiyotdagi ahamiyati nimadan iborat?
3. Sanoat inqilobi bilan ilmiy-texnika inqilobining farqli jihatlari nimada?
4. Ikkinchi ilmiy-texnika inqilobining harbiy texnikani rivojidadagi o‘rni qanday?

Vazifa – 3

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	Qishloq xo‘jaligida ortiqcha ishlab chiqarish inqirozi sanoat inqirozi deyiladi	
2.	Agrar inqirozlar sanoat inqirozlariga nisbatan uzoqroq davom etadi.	
3.	Rossiya va Hindiston G‘arbiy Yevropaga past narxlarda bug‘doyni eksport qilishiga rus va hind dehqonlari katta soliqlar hisobiga bug‘doyni juda arzon sotishga majbur bo‘lganliklari hisoblanadi	
4.	Yangi unumdor yerlarni o‘zlashtirilishi va absolyut renta olinmaydigan bo‘sh yerlarni mavjudligi sababli Amerikada non ishlab chiqarish qimmatga tushar edi.	
5.	XIX asr oxiri XX asr boshlarida jahon ishlab chiqarish kuchlari ilmiy-texnik inqilobi sababli juda sekinlik bilan rivojlandi.	

(testlarni yeching)

1. Birinchi ichki yonuv dvigateli kim tomonidan yaratilgan?

- a) V.Simens;
- b) G. Daymler va K. Bens;
- c) X.Maksim;
- d) T. Edison.

2. Birinchi elektromagnit generatorining ixtirochisini toping:

- a) G. Daymler;
- b) V.Simens;
- c) X.Maksim;
- d) K. Bens.

3. Birinchi avtomobillar kim tomonidan yaratilgan?

- a) G. Daymler va K. Bens;

- b) X.Maksim;
- c) T.Edison;
- d) V.Simens;

Vazifa – 4

Esse mavzulari:

1. Ikkinchi ilmiy-texnika inqilobining iqtisodiy taraqqiyotdagi o'rnini va bugungi kun jahon iqtisodiyotidagi ahamiyati.
2. Agrar inqirozning ijtimoiy-iqtisodiy jihatlari.

Vazifa – 1 javoblar:

Test: 1-a. 2-d. 3-b.

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
T	N	N	T	T

Vazifa – 3 javoblar:

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5
N	T	T	N	N

Test: 1-b. 2-b. 3-a.

10-MAVZU. YETAKCHI KAPITALISTIK MAMLAKATLARNING IQTISODIY TARAQQIYOTI (XIX asr oxiri - XX asr boshi).

Mavzuning o'quv maksadi: talabalarda XIX asr oxiri - XX asr boshlarida yetakchi kapitalistik mamlakatlarning iqtisodiy taraqqiyoti bo'yicha tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli maruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: AQShning iqtisodiy taraqqiyoti. Germaniyaning iqtisodiy rivojlanishi. Yaponiyaning iqtisodiy rivojining o'ziga xos xususiyatlari.

Vazifa – 1

Nazorat savollari:

1. AQShda konsentratsiya va monopollashuv jarayonining xususiyatlari nimadan iborat?
2. AQSh tashqi savdosining o'zgarish xususiyatlari nimadan iborat?
3. Germaniya iqtisodiyotidagi tarkibiy o'zgarishlarning o'ziga xos xususiyatlari qanday?
4. Yaponiyaning qoloq feodal mamlakatdan "buyuk mamlakat"ga aylanish xususiyatlari qanday?

Vazifa – 2

Referat mavzulari:

1. XIX asr oxiri-XX asr boshida Germaniyaning iqtisodiy taraqqiyoti.
2. XIX asr oxiri-XX asr boshida AQShning iqtisodiy taraqqiyoti va bugungi AQSh iqtisodiyotiga ta'siri.

Vazifa – 3

Klassterlarni bajaring :

1.

AQShning iqtisodiy o‘shish omillarini ko‘rsating.

2.

Germaniya sanoatining o‘shish sur‘atlarini ko‘rsating.

Vazifa – 4

(testlarni yeching)

1.AQShda 1870 yilda ikkinchi ilmiy-texnika inqilobining asosiy yo‘nalishlari natijasi bo‘lgan qaysi sanoat tarmog‘i jadal rivojlandi?

- a)Yengil sanoati
- b)Og‘ir sanoati
- c)Avtomobilsozlik sanoati
- d)Tekstil sanoati

2.1872 yil AQShda birinchi monopoliya qanday nom oldi?

- a)«Djeneral elektrik»
- b)“Simens-Galske”
- c)«Shimoliygerman Lloyd»

d)“Standart oyl”

3.1870 yili AQSh qanday maxsulot yetishtirish va eksport qilish bo'yicha jahonda birinchi o'ringa chiqdi?

- a)Sholi
- b)Paxta
- c)Bug'doy
- d)Guruch

4.Germaniya iqtisodiyotidagi tarkibiy o'zgarishlarning o'ziga xos xususiyatlari qanday?

- a)Germaniya eksport salohiyatini oshirdi
- b)Germaniya qayta ishlab chiqishni yo'lga qo'ydi
- c)Germaniya texnik va energetik qayta jihozlanishni amalga oshirdi
- d)Germaniya xususiy tadbirkorlarga keng yo'l ochib berdi

5.Germaniya 1913 y.da qanday sohadagi ishlab chiqarishga ko'proq e'tibor qaratdi?

- a)Harbiy
- b)Qishloq xo'jaligi
- c)Avtomobilsozlik
- d)Aloqa

6.19 asrning 70-yy.ga kelib Germaniyada qanday tarmoq yaratildi?

- a)aloqa
- b)temiryo'l
- c)oqova suv
- d)savdo

7.Germaniyada 1870 y.da shahar aholisining asosiy qismini kimlar tashkil qilar edi?

- a)qochoq dehqonlar
- b)yollanma ishchilar
- c)qullar
- d)dvoryanlar

8.1870-1913 yy.da Germaniya jahon bozorida qaysi tarmoq mahsulotlari eksporti ulushi ortdi?

- a)sanoat, mashinasozlik va qishloq xo'jaligi mahsulotlari
- b)og'ir va yengil sanoat mahsulotlari
- c)qishloq ho'jaligi
- d)elektrotexnika, kimyo va mashinasozlik mahsulotlari

9.Yaponiyanin qoloq feodal mamlakatdan "buyuk mamlakat"ga aylanish xususiyatlari qanday?

- a)Yaponiya aholisi ko'p, texnika va texnologiyaga boy mamlakatlardan biri
- b)Yaponiya aholisi birdamlik va ishchanlikga ega mamlakatlardan biri
- c)Yaponiya mustaqil kapitalistik rivojlanish yo'lidan borgan birinchi va yagona Osiyo mamlakati edi
- d)Yaponiya Fritriderlikdan feodalizmga o'tgan birinchi mamlakat

10.XX asr boshida davlat-monopolistik kapitalizmi birinchi bo'lib qaysi mamlakatda paydo bo'ldi

- a)Yaponiyada
- b)AQShda
- c)Germaniyada
- d)Xitoyda

Vazifa – 4 javoblar:

Test 1-a. 2-d. 3-c. 4-c. 5-a. 6-b. 7-b. 8-d. 9-c. 10-a.

11-MAVZU. IKKI JAHON URUHLARI ORALIG'IDA TARTIBGA SOLINADIGAN KAPITALIZMNI SHAKLLANISHI.

Mavzuning o'quv maksadi: talabalarda ikki Jahon urushlari oralig'ida tartibga solinadigan kapitalizmni shakllanishi bo'yicha tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli maruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: Etatizatsiya jarayoni davrlari. Eng yirik industrial mamlakat AQShning iqtisodiy taraqqiyoti. Buyuk Britaniya iqtisodiyoti. Fransiyaning iqtisodiy rivojlanishi. Germaniya iqtisodiy holati. Italiya va Yaponiya iqtisodiy taraqqiyoti.

Vazifa – 1

Refrat mavzulari:

1. AQShning industrial mamlakatga aylanishi va iqtisodiy taraqqiyot jihatidan jahonda birinchi o'ringa chiqishi.
2. Ikki jahon urushlari oralig'ida Fransiyaning iqtisodiy taraqqiyoti.

Vazifa – 2

(testlarni yeching)

1.Kapitalizmni davlat tomonidan tartibga solish tizimini shakllantirish va faol rivojlantirish davri qanday ataladi?

- a)Monopolizatsiya
- b)Barqarorlashtirish
- c)Etatizatsiya
- d)Konsentratsiya

2.Tartibga solinadigan kapitalizmning 1914-1918 yillari qaysi nom bilan ataladi?

- a)harbiy iqtisodiyot davri;
- b)urushdan keyingi inqirozli holatli davri;
- c)barqarorlashtirish davri;

d)jahon iqtisodiy inqirozi davri;

3.Etatizatsiya terminining ma'nosi keltirilgan to'g'ri variantni ko'rsating?

a)Fransuzchadan etat – inqiroz

b)Inglizchadan etat – xukmron

c)Fransuzchadan etat – davlat

d)Inglizchadan etat – xokim

4.Tartibga solinaligan kapitalizmni 1929-1933 yillari qaysi nom bilan ataladi?

a) urusholdi iqtisodiy kon'yunktura davri

b)jahon iqtisodiy inqirozi davri

c)urushdan keyingi inqirozli holatli davri

d)barqarorlashtirish davri

5.1914-18 yy.da jahon urushida ishtirok etgan mamlakatlardagi beqarorliklar nima natijasida kelib chiqqan?

a)U yoki bu mamlakatni bevosita urushda ishtirok etish darajasi

b)Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasi

c)Milliy va ijtimoiy-siyosiy munosabatlar xususiyatlari

d)ko'rilgan talofatlar miqyosi, mamlakatni urushdagi g'alabasi yoki mag'lubligi

6.Prosperti davri so'zining ma'nosi?

a)(ingl, prosperity - taraqqiyot) davri hisoblandi.

b)(ingl, prosperity -barqaror) davri hisoblandi.

c)(ingl, prosperity - jonlanish) davri hisoblandi.

d)(ingl, prosperity -shakllanish) davri hisoblandi.

("to'g'ri – noto'g'ri" savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	Birinchi jahon urushi xo'jalik faoliyati davlatni aralashuvini kuchaytirib kapitalizmni tartibga solish tizimini rivojlanishiga olib keldi	
2.	1924-29 yy.dagi davr rivojlangan mamlakatlarda xo'jalik munosabatlariga davlat aralashuvini kuchayib	

	borishi bilan xarakterlanadi	
3.	1929-1933 yy.dagi Buyuk inqiroz davrida tinchlik sharoitida iqtisodiyotga davlatni aralashuvi darajasini keskin o'sishi yuz berdi	
4.	Davlat tomonidan tartibga solish tizimi rivojlanishini yangi bosqichining farqlantiruvchi xususiyati shundaki, etatizatsiya jarayoni nazariy asosga ega bo'ldi – bu klassik nazariyasidir.	
5.	Birinchi jahon urushi boshida AQSh jahonning yirik industrial mamlakati hisoblanib, unga jahon sanoat ishlab chiqarishining 35% to'g'ri kelardi	
6.	Birinchi jahon urushi oxiriga kelib AQSh o'zining tashqi qarzini to'liq qoplash imkoniyatiga ega edi	
7.	AQShdagi Buyuk Depressiya deb nomlangan iqtisodiy inqiroz xalq xo'jaligining faqat mashinasozlik tarmog'ini qamrab oldi	
8.	Angliyani ommaviy talab etiluvchi tovarlar tashqi bozorlaridan siqib chiqarilishi jahon savdosida proteksionistik tendensiyalarni kuchayishiga olib keldi	
9.	Fransiyada jahon inqirozi sal kechroq (1930 y.) tarqalishdi va uzoq vaqt davom etmadi	
10.	Daues rejasida amerikalik kreditorlar tomonidan Germaniya budjetini kuchaytirish maqsadida katta hajmdagi kreditlarni ajratish va iqtisodiyotga to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalarni jalb qilish nazarda tutilgan edi.	

Vazifa – 3

(“to'g'ri – noto'g'ri” savollarga javob bering)

№	Savollar	
1.	Birinchi jahon urushi xo'jalik faoliyati davlatni aralashuvini kamaytirib kapitalizmni tartibga solish tizimini sekinlashuviga olib keldi	
2.	1924-29 yy.dagi davr rivojlangan mamlakatlarda	

	xo'jalik munosabatlariga davlat aralashuvini qisqarib borishi bilan xarakterlanadi	
3.	1929-1933 yy.dagi Buyuk inqiroz davrida tinchlik sharoitida iqtisodiyotga davlatni aralashuvi darajasini keskin pasayishi yuz berdi	
4.	Davlat tomonidan tartibga solish tizimi rivojlanishini yangi bosqichining farqlantiruvchi xususiyati shundaki, etatizatsiya jarayoni nazariy asosga ega bo'ldi – bu keynschilik nazariyasidir.	
5.	Birinchi jahon urushi oxiriga kelib AQSh o'zining tashqi qarzini yarmini qoplash imkoniyatiga ega edi	
6.	XIX asrning oxiridayoq amerika hukumati monopoliyalarni iqtisodiyotga ijobiy ta'siri bilan kurash olib bora boshladi	
7.	AQShdagi Buyuk Depressiya deb nomlangan iqtisodiy inqiroz xalq xo'jaligining barcha tarmoqlarini qamrab oldi	
8.	Angliyani ommaviy talab etiluvchi tovarlar tashqi bozorlaridan siqib chiqarilishi jahon savdosida friterderlik tendensiyalarni kuchayishiga olib keldi	
9.	Fransiyada jahon inqirozi sal kechroq (1930 y.) tarqalishiga qaramasdan uzoqroq davom etdi va o'ta chuqurlashdi	
10.	Daues rejasida amerikalik kreditorlar tomonidan Germaniya budjetini kuchaytirish maqsadida katta hajmdagi kreditlarni ajratish va iqtisodiyotga to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalarni jalb qilish nazarda tutilmagan edi.	

1.1929-1933 yillar jahon inqirozi qaysi mamlakatda boshlandi?

- a)Yaponiya
- b)Koreya

c)Germaniya

d)AQSh

2.Buyuk Depressiya davrida qaysi tarmoq eng katta talofat ko'rdi?

a)Yengil sanoat

b)Qishloq xo'jaligi

c)Avtomobilsozlik

d)Kemasozlik

3.1933 yilda Franklin Ruzveltni prezidentlikka saylanishida qaysi aksilinqiroz dasturi katta ahamiyatga ega bo'ldi?

a)«Yangi kurs»

b)«Dollar kurs»

c)«stagnatsiya»

d)«Davr»

4.AQShdagi Franklin Ruzvelt siyosatining asosiy maqsadi?

a)Mamlakat bandligini ta'minlash uchun ish o'rinlarini yaratish

b)Mamlakat iqtisodiyotini inqirozdan olib chiqishga yo'naltirish

c)Mamlakatda soliq yuklarini kamaytirish

d)Mamlakatda ichki va tashqi investitsiyalarni keng joriy qilish

5.Fransiyada sotsialistlar va kommunistlar birdamligi natijasida 1936 yilda tashkil etilgan Xalq frontining asosiy maqsadi nima?

a)Aholini ishga bo'lgan qiziqishlarini kuchaytirish.

b)Aholining keng qatlamlarini ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan

c)Xalq bilan to'g'ridan-to'g'ri muloqot olib borish

d)Mamlakat aholi o'sishini kamaytirish choralarini ishlab chiqish

6.Birinchi jahon urushi davrida Yevropa mamlakatlari ichida eng etatizatsiyalashgan iqtisodiyot qaysi davlat?

a)Buyuk Britaniya

b)Gretsiya

c)Vengriya

d)Germaniya

Vazifa – 4

Nazorat savollari:

1. Buyuk inqiroz davridagi doktrinalarning asosiy mazmuni nimadan iborat?
2. Franklin Ruzveltning “yangi kursi”ni mazmun-mohiyati nimadan iborat?
3. Angliyada aksilinqiroz chora-tadbirlarining xususiyatlari nimada?
4. Fransiyada xalq fronti dasturini amalga oshirilishning ahamiyati nimada?
5. Fashizmning iqtisodiy siyosatining mazmuni nimada?

Vazifa – 2 javoblar:

Test 1-c. 2-a. 3-c. 4-b. 5-d. 6-a.

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
T	N	T	N	T	N	N	T	N	T

Vazifa – 3 javoblar:

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
N	T	N	T	T	N	T	N	T	N

Test 1-d. 2-c. 3-a. 4-b. 5-b. 6-d.

12-MAVZU. IKKINCHI JAHON URUSHIDAN SO'NG DUNYONING YETAKCHI MAMLAKATLARINI IQTISODIY RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI.

Mavzuning o'quv maksadi: talabalarda Ikkinchi Jahon urushidan so'ng dunyoning yetakchi mamlakatlarini iqtisodiy rivojlanish xususiyatlari bo'yicha tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli maruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: AQSh iqtisodiy qudratini o'sib borishi. Yetakchi mamlakatlarning rivojlanishi dinamikasi va shakllari. Integratsiya jarayonlari.

Vazifa – 1

(testlarni yeching)

1. Ikkinchi jahon urushidan kuch-quvvatga to'lib chiqqan yagona mamlakat?

- a) Angliya;
- b) AQSh;
- c) Germaniya;
- d) Fransiya.

2. AQShning G'arbiy Yevropa uchun tuzgan rejasi...deb nomlanadi.

- a) Daues;
- b) Marshall rejasi "Yangi marralar";
- c) Yung;
- d) Myunxen kelishuvi.

3. 1948 yil apreldan 1952 yil fevralgacha G'arbiy Yevropa mamlakatlari (Angliya, Fransiya, Gollandiya, Ispaniya, G'arbiy Germaniya) Marshall rejasi doirasida olishdi.

- a) 19 mlrd.dollar;
- b) 18 mlrd.dollar;
- c) 17mlrd.dollar;
- d) 170 mlrd.dollar.

4. 60-yy. boshidagi Davlat oldida turgan yangi vazifalar o‘z aksini topgan “Yangi marralar” dasturi muallifi kim?

- a) R.Reygan;
- b) Dj.Kennedi;
- c) M.Tetcher;
- d) B.Klinton.

5. 1992 yilning noyabrida AQShning yangi prezidenti B.Klinton hukumati iqtisodiy o‘sishni rag‘batlantirishni budjet-moliya dasturida iqtisodiyotni barqarorlashtirish rejasiga ... dastur kirdi:

- a) to‘rtta;
- b) ikkita;
- c) uchta;
- d) bitta.

6.Yevropadagi birinchi iqtisodiy birlashma...deb atalgan.

- a) Yevropa Iqtisodiy Hamjamiyati;
- b) Fransital;
- c) G‘arbiy Yevropa Ittifoqi;
- d) Benilyuks.

Vazifa – 2

Esse mavzulari:

- 1. “Yevropani tiklanish dasturi” sifatida Marshall rejasining mohiyati va uning bugungi yevropa davlatlari iqtisodiyotdagi o‘rni.**
- 2. XX asrning 50-yillarida Buyuk Britaniya rivojlanishining**

xususiyatlari.

3. Yevropa integratsiyasi muammolari va istiqbollari.

Vazifa – 3

Nazorat savollari:

1. Ikkinchi jahon urushidan so'ng G'arbiy Yevropa mamlakatlari holatini xarakterlab bering?
2. M.Tetcher va R.Reygan iqtisodiy siyosatlarining o'xshash jihatlari nimada?
3. Sharl de Goll hukumatining iqtisodiy islohotlarini mazmuni nimadan iborat?
4. G'arbiy Germaniyada L.Erxardning iqtisodiy islohotlarini mohiyati nimada?

Vazifa – 4

Klassterlarni bajaring :

1.

Yevropa Ittifoqining iqtisodiy
rivojlanish bosqichlari

2.

G'arbiy Germaniyaning
iqtisodiy taraqqiyoti
xususiyatlari.

Vazifa – 1 javoblar:

Test 1-b. 2-b. 3-c. 4-b. 5-c. 6-d.

13-MAVZU. ANGLIYANING ENG YANGI IQTISODIY TARIXI (XX asr).

Mavzuning o'quv maksadi: talabalarda Angliyaning XX asrdagi eng yangi iqtisodiy tarixi bo'yicha tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli maruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: Sanoat rivojlanishining xususiyatlari. Monopoliyalar va davlat tomonidan tartibga solish. Tashqi iqtisodiy aloqalar.

Vazifa – 1

Esse mavzulari:

1. Angliyaning eng yangi iqtisodiy tarixida tashqi iqtisodiy aloqalarning o'рни.
2. buyuk Britaniya imperiyasining parchalanishi va uning Angliya iqtisodiyotiga ta'siri.

Vazifa – 2

Nazorat savollari:

1. Ikkinchi jahon urushidan so'ng Angliyaning iqtisodiy o'sishining asosiy sabablari nimadan iborat?
2. Angliya sanoatini monopolizatsiyalash jarayonining xususiyatlari nimadan iborat?
3. Britaniya imperiyasining parchalanishining xususiyatlari nimada?

Vazifa – 3

(“to'g'ri – noto'g'ri” savollarga javob)

№	Savollar	
1.	Angliyaning Qo'shma Shtatlarga bo'lgan qarzi shu daraja katta ediki, uni qoplash uchun har yili davlat	

	budjetining 40% sarflanar edi	
2.	90-yy. boshiga kelib sanoat ishlab chiqarish hajmi bo'yicha Italiya Angliyadan ortda qoldi	
3.	Birinchi jahon urushiga qadar Angliya boshqa mamlakatlardan ishlab chiqarishning konsentratsiyalashuvi va monopoliyalarni tashkil etilishi borasida orqada edi.	
4.	Angliya iqtisodiyotini davlat tomonidan tartibga solish jarayoni AQShdagi bilan bir xil bo'lgan	
5.	1946 yildan 1951 yilgacha Angliya iqtisodiyotini bir qator tarmoqlari davlat mulkiga o'tkazildi. Angliya banki, ko'mir va gaz sanoati, elektrostansiyalar, radio va televideniye, temir yo'l va transporning boshqa turlari davlat mulkiga o'tkazildi.	
6.	Birinchi jahon urushiga qadar Angliya jahonning eng yirik savdo mamlakati hisoblanardi	
7.	Angliya "Umumiy bozor"ga kirishi bilan uning qishloq xo'jaligi muammolarga duch keldi	
8.	Tashqi savdoda o'z pozitsiyasini mustahkamlash uchun ingliz hukumati o'z tovarlarini sotilishi bozorlarini yaratish maqsadida iqtisodiy ittifoqlardan voz kechdi	
9.	Ikkinchi jahon urushi boshida Angliya qishloq xo'jaligi shahar yaqinida joylashtirilganligi sababli iste'mol qilinadigan oziq-ovqatlarning 2/3 qismi import qilinardi	
10.	30-yy.da "yarimyopiq" bozorlar vujudga kelib, ularda ingliz tovarlari ustuvorlikka ega emas edi	

Vazifa – 4 **(testlarni yeching)**

1.Angliya korporatsiyalarining xarakterli belgilari?

- a)Monopolizatsiya va konsentratsiya
- b)Konsentratsiya
- c)Mustamlakachilik va halqaro

d)Konsentratsiya

2.Angliyada iqtisodiyotni davlat tomonidan tartibga solishda keladigan asosiy mablag‘?

a)Eksport va importdan keladigan foydadan

b)Davlat budjeti

c)Investitsiya kiritishdan keladigan foydadan

d)Soliq tushumlaridan

3.I-jahon urushi davrida Angliyada oziq-ovqat yetishmovchiligining asosiy sababi nima

a)Germaniya Angliyaga oziq-ovqat olib borayotgan kemalarni cho‘ktirganligi sababli

b)I-jahon urushi davrida ko‘p harakat va kuch urushga e‘tibor berilganligi sababli

c)Urush davrida mablag‘lar qurol-yarog‘lar sotib olishga qaratilganligi sababli

d)Oziq-ovqatni bosib olgan yurt talon-taroj qilgan edi

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	Angliyaning Qo‘shma Shtatlarga bo‘lgan qarzi shu daraja katta ediki, uni qoplash uchun har yili davlat budgetining 50% sarflanar edi	
2.	Birinchi jahon urushiga qadar Angliya boshqa mamlakatlardan ishlab chiqarishning konsentratsiyalashuvi va monopoliyalarni tashkil etilishi borasida ancha ilgarilab ketgan edi.	
3.	90-yy. boshiga kelib sanoat ishlab chiqarish hajmi bo‘yicha Italiya Angliyadan o‘zib o‘tdi	
4.	Angliya iqtisodiyotini davlat tomonidan tartibga solish jarayoni AQShdagidan ko‘ra boshqacharoq kechgan	
5.	1946 yildan 1951 yilgacha Angliya iqtisodiyotini bir qator tarmoqlari xususiylashtirildi. Angliya banki, ko‘mir va gaz sanoati, elektrostansiyalar, radio va	

	televideniye, temir yo'l va transportning boshqa turlari xususiy mulk shakliga o'tkazildi.	
6.	Birinchi jahon urushi boshida Angliya qishloq xo'jaligi shahar yaqinida joylashtirilganligi sababli iste'mol qilinadigan oziq-ovqatlarning 2/3 qismi import qilinardi	
7.	Angliya "Umumiy bozor"ga kirishi bilan uning sanoati turli muammolarga duch keldi	
8.	Tashqi savdoda o'z pozitsiyasini mustahkamlash uchun ingliz hukumati o'z tovarlarini sotilishi bozorlarini yaratish maqsadida iqtisodiy ittifoqlar tashkil etadi	
9.	Birinchi jahon urushiga qadar Angliya jahonning eng yirik savdo mamlakati emas edi	
10.	30-yy.da "yarimyopiq" bozorlar vujudga kelib, ularda ingliz tovarlari ustuvorlikka ega edi	

Vazifa – 3 javoblar:

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
T	N	T	N	T	T	T	N	N	N

Vazifa – 4 javoblar:

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
N	N	T	T	N	T	N	T	N	T

Test 1-c. 2-b. 3-a.

14-MAVZU. GYERMANIYA VA FRANSIYANING ENG YANGI IQTISODIY TARIXI (XX asr).

Mavzuning o'quv maksadi: talabalarda Germaniya va Fransiyaning XX asrdagi eng yangi iqtisodiy tarixi bo'yicha tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli maruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: Birinchi jahon urushining iqtisodiy oqibatlari. Milliy-sotsialistik Germaniyaning iqtisodiyoti. GFR "iqtisodiy mo'jizasi" va uning sabablari. Korporatsiyalar, moliyaviy guruhlar va davlat tomonidan tartibga solinishi. Ikki Jahon urushlari oralig'ida Fransiya iqtisodiyoti. Ikkinchi jahon urushidan so'ng Fransiya iqtisodiyoti. Fransiyada korporatsiyalar va moliyaviy kapital xususiyati. Mulkni davlat tasarrufiga o'tkazish va xo'jalikni davlat tomonidan tartibga solish.

Vazifa – 1

Nazorat savollari:

1. "Daues rejasi"ning mohiyati nimadan iborat edi?
2. Gitlarning mayda burjuaziya va monopolistik burjuaziyani yoqlab olib borgan iqtisodiy siyosatini yoritib bering?
3. Germaniya okkupatsiya qilingan hududlarda qanday iqtisodiy siyosat olib borar edi?
4. Buyuk depressiyaning Fransiyaga kech ta'sir etishining sabablari nimada?
5. Ikkinchi jahon urushidan so'ng Fransiya sanoatidagi progressiv siljishlarning sababi nimada?
6. Fransiyada mulkni davlat tasarrufiga o'tkazilish xususiyatlari nimada?

Vazifa – 2

(testlarni yeching)

1.AQShning Germaniyaga yordam berish maqsadida 1924 yilda taklif qilgan “Daues rejasi”ning mohiyati nimadan iborat edi?

- a)Germaniya o‘z mahsulotlarini sotish uchun AQSh (va qisman Angliya)ga mahsulotlarini eksport qilishda hech qanday boj to‘lovlari undirilmaydi
- b)AQSh (va qisman Angliya) Germaniyaga sanoatni tiklash uchun zaymlar berishadi, sanoatdan olingan daromadlar Angliya va Fransiya reparaatsiyalarni to‘lashga yo‘naltiriladi
- c)Germaniya AQSh bilan investitsion faoliyat aloqalarini olib borish
- d)Germaniya o‘z xududidan boshqa mamlakatlarga yer ajratishi va u yerdan foydalanganligi uchun to‘lovlari hisobiga qarzdand uzilishi

2.1925 yilda Germaniyada kimyo kompaniyalarni qo‘shilib ketishi natijasida qanday yirik trest paydo bo‘ldi?

- a)“Daues rejasi”
- b)“Barkleyz”
- c)“Farbenindustri”
- d)“BAT indastriz”

3.Urushda mag‘lub bo‘lgan Germaniyaning jadal iqtisodiy o‘sishi va 50-yy.da jahonda 2-chi o‘ringa chiqib olishi qanday nomlandi.

- a)“Yangi kurs”
- b)“iqtisodiy taraqqiyot”
- c)“uzun pichoqlar tuni”
- d)“iqtisodiy mo‘jiza”

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob)

No	Savollar	
1.	Birinchi jahon urushi natijasida Germaniya milliy boyligi	

	ikki marotaba kamaydi.	
2.	Daues rejasi bo'yicha Fransiya 30 mlrd. oltin markaga yaqin mablag' oldi.	
3.	Birinchi jahon urushidan so'ng Germaniyada ish haqining o'sishi narxlar o'sishidan orqada qolganligi sababli ishchilarning moddiy ahvoli yaxshi tomonga o'zgardi.	
4.	Daues rejasi qabul qilingandan so'ng monopoliyalar mustahkamlana bordi.	
5.	Gitler hukumat tepasiga kelgandan so'ng mayda burjuaziyaga to'g'ri keladigan siyosatni olib bordi.	
6.	Germaniya iqtisodiyoti markazlashtirilgan tizimga to'liq o'tkazilgan bo'lib, uni monopolistik burjuaziya yetakchilari boshqarardilar.	
7.	GFRning ikkinchi jahon urushigacha bo'lgan sanoat ishlab chiqarish darajasiga erishish boshqa yevropa mamlakatlarinikidan ertaroq (1951 yilda) yuz berdi.	
8.	Germaniyada harbiy sanoatni tugatish, monopoliyalarni parchalash bo'yicha islohotlar va mamlakatga qo'yilgan reparatsiya iqtisodiyotni tiklanishini sekinlashtirardi.	
9.	Urush tugagandan so'ng Potsdam konferensiyasida Gitler qaramog'ida bo'lgan monopoliyalarni yopilishi to'g'risida qaror qabul qilingan edi.	
10.	Urush tugagandan so'ng Potsdam konferensiyasida Gitler qaramog'ida bo'lgan monopoliyalarni faoliyatini davom ettirish to'g'risida qaror qabul qilingan edi.	

Vazifa – 3

Referat mavzulari:

1. Nemis iqtisodiy mo'jizasi.
2. Ikki jahon urushlarining nemis iqtisodiyotiga ta'siri.
3. Bugungi kun Germaniya iqtisodiyoti.

4. Ikki jahon urushlarining Fransiya iqtisodiyotiga ta'siri.

Vazifa – 4

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	Daues rejasi bo'yicha Germaniya 30 mlrd. oltin markaga yaqin mablag' oldi.	
2.	Daues rejasi bo'yicha Fransiya 30 mlrd. oltin markaga yaqin mablag' oldi.	
3.	Birinchi jahon urushidan so'ng Germaniyada ish haqining o'sishi narxlar o'sishidan orqada qolganligi sababli ishchilarning moddiy ahvoli yomonlashib borardi.	
4.	Daues rejasi qabul qilingandan so'ng monopoliyalar kuchsizlashib bordi.	
5.	Gitler kapitalistik monopoliyalarni yo'q qilishni, xonavayron bo'layotgan hunarmandlar va mayda savdogarlarni himoya qilishni, ular uchun arzon kreditlar berishni va'da berdi.	
6.	GFRning ikkinchi jahon urushigacha bo'lgan sanoat ishlab chiqarish darajasiga erishish boshqa yevropa mamlakatlarinikidan kechroq (1951 yilda) yuz berdi.	
7.	Germaniyada harbiy sanoatni tugatish, monopoliyalarni parchalash bo'yicha islohotlar va mamlakatga qo'yilgan reparatsiya iqtisodiyotni tiklanishini tezlashtir edi.	
8.	Urushda mag'lub bo'lgan Germaniyaning jadal iqtisodiy o'sishi va 50-yy.da jahonda 2-chi o'ringa chiqib olishi “iqtisodiy mo'jiza” deb nomlandi.	
9.	GFRning davlat sektori uncha katta emas edi – mamlakat aksioner kapitalining 20%dan kam bo'lgan.	
10.	Urushdan so'ng Germaniyaning “katta uchlik” banklarini hattoki bankrotlikdan qutqarishga to'g'ri keldi, chunki o'sha davrga kelib ularning kapitalining asosiy	

	qismi fashistlar hukumatining qarz majburiyatlaridan iborat edi.	
--	--	--

(testlarni yeching)

1.Ikki jahon urushlari oralig'ida Fransiya Yevropada qanday boylik qazib olish bo'yicha birinchi o'ringa chiqib oldi?

- a)Oltin
- b)Temir rudasi
- c)Neft
- d)Mis

2.Ikkinchi jahon urushi boshlangunga qadar Fransiyaning qaysi tarmog'i inqiroz holatidan chiqa olmadi?

- a)Sanoat
- b)Qurilish
- c)Kemasozlik
- d)aloqa

3.Kollaboratsionizm so'zining ma'nosi?

- a)(fr. collaboration — «hamkorlik») – dushman bilan ongli
- b)(fr. collaboration — «tenglik») – Yuzma–yuz
- c)(fr. collaboration — «jamoat») – birdamlik
- d)(fr. collaboration — «mulohaza») – Yuzma–yuz

4.Dirijizm so'zining ma'nosi to'g'ri keltirilgan qatorni ko'rsating?

- a)(fr. dirigisme) — davlat tomonidan iqtisodiyotni boshqarishga faol aralashish siyosati
- b)(fr. dirigisme) — davlat tomonidan iqtisodiyotni boshqarishga faol aralashish siyosati ta'qiqlanadi
- c)(fr. dirigisme) —Davlat xususiy tadbirkorlarga keng yo'l ochib berishi
- d)(fr. dirigisme) —Davlat va konstitutsiya

Vazifa – 2 javoblar:

Test 1-b. 2-c. 3-d.

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
T	N	N	T	N	T	N	T	T	N

Vazifa – 4 javoblar:

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
T	N	T	N	T	T	N	T	T	T

Test 1-b. 2-c. 3-a. 4-a.

15-MAVZU. YAPONIYANI VA XITONING ENG YANGI IQTISODIY TARIXI (XX asr).

Mavzuning o'quv maksadi: talabalarda Yaponiya va Xitoyning XX asrdagi eng yangi iqtisodiy tarixi bo'yicha tushuncha va tasavvurni paydo qilish.

Dars o'tish vositalari: Muammoli maruza, blits-so'rov, prezentatsiya

Mavzuning qisqacha mazmuni: Yaponiyada harbiy sohaning rivoji va urushdan keyingi qiyinchiliklar. Ikkinchi jahon urushidan oldin va urush davrida iqtisodiyotni harbiylashtirilishi. Urushdan keyingi ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar. Dababysularni qayta tashkil etish. Yapon «iqtisodiy mo'jiza»si va uning sabablari. Tashqi iqtisodiy aloqalar. Osiyocha ishlab chiqarish usullari va uni parchalanishi. Xitoydagi inqilobiy o'zgarishlar va «katta sakrash». XX asrning 70-90 yillardagi iqtisodiy islohotlar. Iqtisodiy o'sish omillari. Inqilobiy o'zgarishlar va «katta sakrash». Xitoyning dunyo iqtisodiyotidagi o'rnini o'zgarishi.

Vazifa – 1

(“to'g'ri – noto'g'ri” savollarga javob bering)

No	Savollar	
1.	Yapon sanoatini texnik qayta qurollantirish va u bilan bog'liq tarkibiy o'zgarishlarni 2 bosqichga bo'lish mumkin.	
2.	Yaponiyaning mustaqil ilmiy-texnik ishlanmalarini olib borish o'rniga boshqa mamlakatlardan ilmiy-texnik tajribasini, patentlar va litsenziyalarni sotib olish tajribasi ham texnik qayta qurish tezligini kamaytirdi.	
3.	Yaponiyada pensiya – bu har bir ishlangan yil uchun bir oylik oklad hisoblangan bir marotaba to'lanadigan summadir.	
4.	Yaponiya tashqi savdoga o'ta bog'liqdir. Uning sanoati	

	qayta ishlaydigan deyarli barcha xom ashyo, Yaponiya iste'mol qiladigan deyarli barcha yoqilg'i import qilinadi.	
5.	Amerika okkupatsiyasi davrida o'rnatilgan munosabatlar natijasida Rossiya Yaponiyaning asosiy savdo hamkori bo'ldi: Rossiyaga 25-30% tashqi savdo to'g'ri keladi.	
6.	Yapon korporatsiyalari amerika yordamisiz oyoqqa turdi.	
7.	Osiyocha usulning asosiy belgisi – yer xususiy mulk ekanligidir	
8.	Xitoyda davlat dehqonlar faoliyatini qat'iy nazorat qilar edi, u guruch yoki tariq ekishligi, ipak yoki boshqa matolar to'qishini aniqlab berardi.	
9.	Xitoyga olib kiritilayotgan tovarlarga ularning narxini 5%dan oshmagan holda boj qo'yishga ruxsat berilgan edi, arzon fabrika mahsulotlarini importi esa paydo bo'lib kelayotgan xitoy sanoatini rivojlantirishga yordam berardi.	
10.	Xitoyda osiyocha ishlab chiqarish usulining xususiyatlaridan biri dehqon bir vaqtning o'zida hunarmand ham ekanligidir.	

(testlarni yeching)

1.1984 yildan boshlab Xitoy shaharlarida qanday mahsulotlarga talon joriy qilindi?

- a)cho'chqa go'shti va tuxumga
- b)Sut va go'sht mahsulotlariga
- c)Kartoshka va piyoz
- d)Guruch va sabzi

2.1984 yildan boshlab Xitoy aholini o'sish sur'atlarini pasaytirish bo'yicha olib borilgan chora-tadbirlar asosida ikkinchi farzand tug'ilgan oilada qanday jazo qo'llanilgan?

- a) Farzandsiz oilalarga olib berilar edi
- b) Katta jarima undirilar edi
- c) Qullika mahkum qilinar edi
- d) O'lim jazosiga mahkum qilinar edilar

3.1995 yilda Xitoy sanoatida mehnat unumdorligi umumjahon ko'rsatkichining necha %ni tashkil etardi.

- a) 45%ni
- b) 38%ni
- c) 53%ni
- d) 42%ni

4.Xitoyning iqtisodiy o'sish yutuqlarining o'sishining asosiy xususiyatlari bu?

- a) Xitoy xalqining ko'pligi, mehnat taqsimotining to'g'ri taqsimlangani
- b) Qo'l mehnatining ko'pligi va xalqning mehnatkashligi, xo'jaliklarning o'ta maydaligi va dehqonchilik bilan sanoatning uzviyligi
- c) Yer maydonlarining unumli, sermahsuldorligi
- d) Xitoyning yer resurslari, tabiiy boyliklardan oqilona foydalanganligi.

Vazifa – 2

Referat mavzulari:

1. Dzaybaysularni qayta tashkil etish sabablari va ahamiyati?
2. Xitoyning bugungi kundagi iqtisodiy taraqqiyoti sabablari.
3. Yapon "iqtisodiy mo'jizasi" va uning bugungi kundagi ahamiyati.

Vazifa – 3

Nazorat savollari:

1. Yaponiya iqtisodiyotini harbiylashtirilishi xususiyatlari nimada?
2. Yaponiyada fashistlar rejimi o'rnatilishining iqtisodiy asoslari nimada?

3. Yaponiya “iqtisodiy mo‘jizasi”ning ilmiy-texnik asoslari nimada?
4. Xitoyning iqtisodiy rivojlanishiga “qora dori urushlari”ning ta’siri qanday bo‘lgan?
5. Xitoy Xalq Respublikasining tashkil topishi va iqtisodiy jihatdan jadal rivojlanishining xususiyatlari?

Vazifa – 4

(“to‘g‘ri – noto‘g‘ri” savollarga javob bering)

№	Savollar	
1.	Yapon sanoatini texnik qayta qurollantirish va u bilan bog‘liq tarkibiy o‘zgarishlarni 4 bosqichga bo‘lish mumkin.	
2.	Yaponiyaning mustaqil ilmiy-texnik ishlanmalarini olib borish o‘rniga boshqa mamlakatlardan ilmiy-texnik tajribasini, patentlar va litsenziyalarni sotib olish tajribasi ham texnik qayta qurish tezligini oshirdi.	
3.	Yaponiyada pensiya – bu har bir ishlangan yil uchun bir oylik oklad hisoblangan har oyda to‘lanadigan summadir.	
4.	Amerika okkupatsiyasi davrida o‘rnatilgan munosabatlar natijasida AQSh Yaponiyaning asosiy savdo hamkori bo‘ldi: AQShga 25-30% tashqi savdo to‘g‘ri keladi.	
5.	Osiyocha usulning asosiy belgisi – yer davlat mulki ekanligidir.	
6.	Xitoyda davlat dehqonlar faoliyatiga aralashmas edi, dehqon guruch yoki tariq ekishligi, ipak yoki boshqa matolar to‘qishini o‘zi hal qilar edi.	
7.	Xitoyga olib kiritilayotgan tovarlarga ularning narxini 5%dan oshmagan holda boj qo‘yishga ruxsat berilgan edi, arzon fabrika mahsulotlarini importi esa paydo bo‘lib kelayotgan xitoy sanoatini yo‘qqa chiqarardi.	

8.	Xitoyda osiyocha ishlab chiqarish usulining xususiyatlaridan biri dehqon bir vaqtning o'zida hunarmand ham ekanligidir.	
9.	Xitoyda osiyocha ishlab chiqarish usulining xususiyatlaridan biri dehqon faqat dehqonchilik bilan shug'ullanishidir.	
10.	Xitoy sanoati yutug'ida xorijiy kapitalni jalb etilishi katta ahamiyatga ega.	

(testlarni yeching)

1.XX asrning 80-yy. boshlarida xorijiy kapital qo'yilmalar hajmi bo'yicha Yaponiya nechanchi o'rinni egallaydi?

- a)2-o'rin
- b)4-o'rin
- c)3-o'rin
- d)5-o'rin

2.Kapital asosan yapon tovarlarini sotib olish qanday ko'rinishida amalga oshiriladi?

- a)Kapital
- b)Kredit
- c)Zaym
- d)Ayirboshlash

3.XX asrda Xitoyda iqtisodiyotni rivojlantirishda hal qiluvchi asosiy omil bu-?

- a)"Inson"
- b)"Moddiy" vositalar
- c)"Yer"
- d)"Erkinlik"

4.XX asrda Xitoyda osiyocha ishlab chiqarish usulining xususiyatlaridan biri bu?

- a) Dehqon bir vaqtning o'zida donishmand ham ekanligi
- b)Dehqon yer uchun, yer dehqon uchun
- c)Dehqon bir vaqtning o'zida qul ham ekanligi

d)Dehqon bir vaqtning o'zida hunarmand ham ekanligi

Vazifa – 1 javoblar:

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
T	N	T	T	N	T	N	T	N	T

Test 1-a. 2-b. 3-d. 4-b.

Vazifa – 4 javoblar:

To'g'ri-noto'g'ri

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
N	T	N	T	T	N	T	T	N	T

Test 1-g. 2-c. 3-a. 4-d.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Muminov N.G., To'rayev X.N., Ochilov N.Y. Iqtisodiy tarix: O'quv qo'llanma / Toshkent "Tsentr innovatsionnix texnologiy" nashriyoti, 2018.- 256 bet.
2. Заславская М.Д. История экономики: Учебное пособие для бакалавров / М.Д.Заславская. – М.: "Дашков и К°", 2013. – 296 с.
3. Аллен Р. Глобальная экономическая история. Краткое введение. Пер.с англ. М.: Изд-во Института Гайдара, 2013. – 224 с.
4. История мировой экономики. Хозяйственные реформы 1920-1990гг.: Учеб. пособие для вузов; Под ред. А.Н. Марковой. - М. : Закон и право: ЮНИТИ, 1995. - 192 с.

MUNDARIJA

KIRISH	3
1-mavzu. Jahon iqtisodiy tarixini o'rganish yo'nalishlari.	5
2-mavzu. Qadimgi dunyo iqtisodiyotining rivoji.	10
3-mavzu. O'rta asrlarda Yevropaning iqtisodiy rivojlanishi.	14
4-mavzu. Yangi davrda industrial tizimni vujudga kelishi (XVIII asr).	20
5-mavzu. Industrial sivilizatsiya shakllanishi davrida Yevropa iqtisodiy taraqqiyot (XIX asr).	25
6-mavzu. Yangi davrda AQSh (XVIII asrning oxiri - XIX asrning 70 y.gacha).	29
7-mavzu. XVIII-XIX asrlarda Yaponiyaning iqtisodiy rivojlanishi.	32
8-mavzu. Mustamlakachilik davrida Sharq mamlakatlari iqtisodiyoti.	36
9-mavzu. Jahon agrar inqirozi va ikkinchi ilmiy-texnik inqilobi (XIX asr oxiri - XX asr boshi).	40
10-mavzu. Yetakchi kapitalistik mamlakatlarning iqtisodiy taraqqiyoti (XIX asr oxiri - XX asr boshi).	44
11-mavzu. Ikki jahon urushlari oralig'ida tartibga solinadigan kapitalizmni shakllanishi.	48
12-mavzu. Ikkinchi jahon urushidan so'ng dunyoning yetakchi mamlakatlarini iqtisodiy rivojlanish xususiyatlari.	54
13-mavzu. Angliyaning eng yangi iqtisodiy tarixi (XX asr).	57
14-mavzu. Germaniya va Fransiyaning eng yangi iqtisodiy tarixi (XX asr).	61
15-mavzu. Yaponiyani va Xitoyning eng yangi iqtisodiy tarixi (XX asr).	67
ADABIYOTLAR RO'YXATI	73

СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ	3
Тема 1. Направления изучения мировой экономической истории.	5
Тема 2. Развитие экономики Древнего мира.	10
Тема 3. Экономическое развитие Европы в эпоху средневековья.	14
Тема 4. Возникновение индустриальной системы в Новую эпоху (XVIII век).	20
Тема 5. Экономический прогресс в Европе в период формирования индустриальной цивилизации (XIX век)	25
Тема 6. США в Новую эпоху (конец XVIII - 70-х годы XIX в.)	29
Тема 7. Экономическое развитие Японии в XVIII-XIX вв.	32
Тема 8. Экономика государств Востока в колониальный период.	36
Тема 9. Мировой аграрный кризис и вторая научно-техническая революция (конец XIX - начало XX вв.).	40
Тема 10. Экономический прогресс ведущих капиталистических стран (конец XIX - начало XX вв.)	44
Тема 11. Формирование регулируемого капитализма между двумя мировыми войнами.	48
Тема 12. Особенности экономического развития ведущих стран мира после Второй мировой войны	54
Тема 13. Новейшая экономическая история Англии (XX век)	57
Тема 14. Новейшая экономическая история Германии и Франции (XX век)	61
Тема 15. Новейшая экономическая история Японии и Китая (XX век).	67
СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ	73

CONTENT

INTRODUCTION	3
Topic 1. Directions of the study of world economic history.	5
Topic 2. Development of the economy of the Ancient world.	10
Topic 3. Economic development of Europe in the Middle Ages.	14
Topic 4. The emergence of the industrial system in the new Era (XVIII century).	20
Topic 5. Economic progress in Europe during the formation of industrial civilization (XIX century).	25
Topic 6. The USA in the New Era (late 18th – the 70s of the 19th century).	29
Topic 7. Economic development of Japan in the XVIII-XIX centuries.	32
Topic 8. The Economy of the states of the East in the colonial period.	36
Topic 9. The world agrarian crisis and the second scientific and technological revolution (late XIX - early XX centuries).	40
Topic 10. The Economic Progress of the leading capitalist countries (late 19th - early 20th centuries).	44
Topic 11. Formation of regulated capitalism between the two world wars.	48
Topic 12. Features of the economic development of the leading countries of the world after the Second World War.	54
Topic 13. Recent economic history of England (XX century).	57
Topic 14. The latest economic history of Germany and France (XX century).	61
Topic 15. The latest economic history of Japan and China (XX century).	67
BIBLIOGRAPHY	73